

ГорѦ

1/2020

STIHL

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

ПЪРВИЯТ МОТОРЕН ТРИОН НА БЪДЕЩЕТО

С разработката и пускането на пазара на новия STIHL MS 500i - първият в света моторен трион с електронно управлявано впръскване - STIHL започва нова ера в техниката на моторните триони, тъй като революционната техника на впръскване STIHL Injection означава бързо ускорение, изключително висока мощност и постоянно минимизирано тегло.

WWW.STIHL.BG

STIHL

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
д-р инж. **ЦЕНКО ЦЕНОВ** -
заместник изпълнителен директор
на Изпълнителната агенция
по горите

Секретар:
РАДКА ЛЯХОВА -
главен експерт в дирекция
„Информационно-административни
дейности“ в ИАГ

Членове:
инж. **ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ** -
началник на отдел
„Промени в горските територии“ в
дирекция „Горски територии“ в ИАГ

д-р инж. **ГЕОРГИ ГОГУШЕВ** -
заместник-директор на Регионалната
дирекция по горите - Благоевград

проф. **ИВАН ПАЛИГОРОВ** -
декан на факултет „Стопанско
управление“ в Лесотехническия
университет

доц. **ГЕОРГИ КОСТОВ** -
ръководител на катедра
„Лесовъдство“ в Лесотехническия
университет

инж. **АНТОНИНА КОСТОВА** -
държавен експерт в дирекция
„Търговски дружества и държавни
предприятия“ в Министерството
на земеделието, храните и горите

Главен редактор:
инж. **БОРИС ГОСПОДИНОВ**
boris@iag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Литературен сътрудник:
ЖЕНЯ СТОИЛОВА
zhenia.stoilova@gmail.com

Технически редактор:
инж. **ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА**
vaniakisiova@abv.bg

Дизайн и предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Старши счетоводител:
СТАНИСЛАВА КРУМОВА
tania_mit@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 02 988 86 42;
тел./факс: 02 988 04 15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg
BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за печат на
21.01.2020 г. Индекс 20346.
Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

2	Изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирован Маринев пред сп. „Гора“
5	Интервю: Експертът по ловно стопанство д-р инж. Росен Андреев: Благородният елен у нас е с много добри генетични заложи
8	Дендрология: Нов вид за дендрофлората на България
9	Международна конференция за климата: Отново без решение за регулиране на въглеродните емисии
10	Горска техника: Обучение за оператори на харвестъри и форвардери на симулатор в България
11	Образование: НППГС „Христо Ботев“ - Велинград, с международен опит от Италия
12	Инициативи: Национален горски музей - идеята, настоящото и бъдещето
14	Справочник на структурите на Изпълнителната агенция по горите, държавните горски предприятия и техните подразделения
17	Календар на международните събития в сферата на горите, лова, риболова и туризма за периода януари-март 2020 г.
18	Годишнини: 70 години Катедра „Дендрология“
19	Новини от природните паркове
21	Новини от държавните предприятия
24	Проекти: Природната интерпретация - възможност за развитие на устойчив туризъм в защитените територии
25	Памет: 100 години от рождението на инж. Найден Тодоров
26	Конкурси: Петвековен дъб от Ново село е „Дърво с корен 2019“
III	Обичам България: Високо застави

На корицата
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

CONTENTS

2	The Executive director of The Executive Forest Agency eng. Miroslav Marinov in front of „Gora“
5	Interview: The Hunting expert Dr. eng. Rosen Andreev: The royal stag in Bulgaria have very good genetic makings
8	Dendrology: A new species of The Bulgarian dendroflora
9	An International climate conference: No decision for the carbon emissions
10	Forestry technique: Training for operators of harvesters and forwarders on simulator in Bulgaria
11	Education: National Professional Forestry School „Hristo Botev“ - Velingrad, with international experience in Italy
12	Initiatives: National forest museum - the idea, present and future
14	Structures of the Executive Forest Agency, State Forest Enterprises and their divisions
17	International forestry, hunting, fishing and tourism events for the period January-March 2020
18	Anniversaries: 70 years Department of Dendrology
24	Projects: Natural interpretation - an opportunity for the development of sustainable tourism in protected areas
25	Memory: 100 years since the birth of eng. Nayden Todorov
26	Contests: Five century oak from Novo selo is a „Tree with root 2019“
III	I love Bulgaria: Stand high

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

**Инж. Мирослав МАРИНОВ - изпълнителен директор
на Изпълнителната агенция по горите,
пред сп. „Гора“**

Стремим се към иновативни подходи в стопанисването на горите

- **Приоритетите през 2020 година**
- **Конструктивният диалог е в основата на решаването на проблемите**

- Инж. Маринов, каква е Вашата оценка за изминалата година?

- Изминалата година беше безусловно тежка и трудна, с проблеми, които изискваха бързи, адекватни, навременни и устойчиви решения, аргументирани и подплатени с експертиза. Аз съм изпълнителен директор на ИАГ от средата на 2019 г., но съм работил с колегията и смятам, че успяхме да мобилизираме знания и опит, така че да реагираме високопрофесионално на кризисните ситуации, без да пренебрегваме начертаните важни приоритети за сектора. Отчитаме положителни резултати, свързани с възстановяването на унищожените в резултат на нашествия от корояди, болести и други природни бедствия хиляди декари гори.

Въпреки сериозните на пръв поглед цифри за пожароопасния сезон на 2019 г. можем да отбележим около 50 % по-малко опожарени площи.

Една от най-тежките задачи, която беляза и изминалата година, беше свързана с африканската чума по свинете. Независимо от критичните оценки и изводите, които сме си направили, вярвам, че усилията ни за справяне с болестта са в правилната посока.

В изпълнение на програмата за справяне с болестта

разчитаме на добрата координация и съвместна работа с останалите институции, директорите на държавните горски предприятия, областните управители, кметовете на общини и председателите на ловни сдружения.

В тази връзка най-важният урок в процеса на работа през изминалата година беше, че проблемите в горския сектор трябва да се решават с конструктивен диалог между всички заинтересовани страни. Това, което внася оптимизъм, е, че показахме възможностите да бъдем единни пред предизвикателствата, включително все по-активен и коректен става диалогът между гражданското общество и лесовъдската колегия.

- Кои са най-важните цели през Изпълнителната агенция по горите и какви са основните стъпки за тяхното постигане?

- Ще продължи приоритетното въвеждане и изпълнение на щадящи лесовъдски системи, целящи стопанисване, запазване природата, отговорно към обществения интерес.

Приоритет на Министерството на земеделието, храните и горите през настоящата година е залесяването, като вече са направени конкретни стъпки за провеждане на по-ефективна политика за залесяване и възстановяване на увредени от каламитети горски територии.

Усилията продължават да са насочени към рекултивация и възстановяване на гори, пострадали или унищожени от природни бедствия, болести и вредители, както и за възобновяване на тополови сечища. Предстои одобряването на проектни предложения, подадени от четири от държавните горски предприятия по подмярка 8.4 „Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ по Програмата за развитие на селските райони - за възстановяването на гори върху обща площ 6092 декара.

Времето, в което живеем, налага да се стремим към усъвършенстване и въвеждане на иновативни подходи в стопанисването на горите.

Стремим се към повишаване на осведомеността за

горите посредством работата с подрастващото поколение, чрез методите на горската педагогика. Децата са нашето бъдеще и от тях ще зависи и бъдещето на българските гори. Различни кампании имат ефект сред обществото за повишаване на авторитета на работещите в горите. Тази дейност, съвместно с неправителствения сектор, ще продължи и през 2020 година.

България, като част от европейското семейство, следва и общоевропейската политика в управлението на горите. Приоритетите в Стратегията за горите на Европейския съюз след 2020 г. трябва да отразяват основните предизвикателства, свързани с климатичните промени, опазването на здравословното състояние и биологичното разнообразие на горските екосистеми, както и поддържането на устойчиво управление и многофункционално използване на горите и техните ресурси, повишаване на конкурентоспособността на горския сектор и разширяване и оползотворяване на неговия потенциал за развитие на биоикономиката и кръговата икономика.

- Какви действия предстоят във връзка с контрола и предотвратяването на разпространението на африканската чума по свинете?

- Заболяването е разпространено на територията на почти цялата страна, но все още има хора, които се съмняват, че в България има африканска чума по свинете. Провеждането на още по-широка информационна кампания, която да достигне до всеки човек, за да го запознае с тази изключително заразна болест, е от първостепенно значение. В следващите години усилията ни ще бъдат насочени към предотвратяване на разпространението и ликвидирание на заболяването. В този период всеки гражданин трябва да спазва определени норми и да изпълнява мерки, за да се справим успешно с африканската чума по свинете.

Усложнената епизоотична обстановка налага предприемането на координирани действия, които са от компетентността на организации и държавни институции, свиневъдния сектор и ловните сдружения. Необходимо е бързо и своевременно прилагане на мерки в синхрон на взаимодействие при всяка нова проява на болестта. Разработва се план с конкретни действия в случай на извънредна ситуация на африканската чума по свинете, мерките за контрол, както и тези за предотвратяване на разпространението на болестта.

Най-важният въпрос продължава да бъде намаляване и поддържане в ниски нива на плътността на популацията на дивата свиня. Планът предвижда изработване от Лесотехническият университет, заедно с чуждестранни научни работници, на методика за таксиране на запаса на дивата свиня, чрез която да се определят начините, методите и средствата, с които сравнително точно ще се установи броят ѝ; провеждане на активен мониторинг за установяване на запаса на дивата свиня; обследване на миграцията ѝ в различните региони на страната; реви-

зия и поддържане на оградното съоръжение на сухопътната граница с Румъния; известяване при откриване на трупове или части от тях при провеждане на лов, претърсвания в инфектираните зони или при провеждане на групи дейности в територии, обитавани от диви свине; провеждане на индивидуален лов и лов със селективни капани; използване на груповия лов на дивата свиня за намаляване на популацията ѝ.

Ловците и в бъдеще ще трябва да продължат да намаляват запаса на дивата свиня. Да осъществяват претърсвания за трупове на умрели диви свине в стопанисваните от тях ловностопански райони, както и да спазват минималните изисквания за биосигурност при провеждането на ловните излети.

- Очакват ли се нови мерки в борбата с браконьерските набези?

- Неправомерният дърводобив и браконьерството са сред основните проблеми, свързани с опазването на българските гори. В последните години статистическите данни за осъществения контрол от Изпълнителната агенция по горите и нейните структури показват увеличаване на извършените проверки, като вследствие на този засилен контрол се наблюдава тенденция за намаляване на нарушенията в горските територии.

Постигнатите резултати са в пряка връзка с подобреното взаимодействие между институциите, ангажирани с предотвратяване и разкриване на незаконните действия в горските територии и сключените договори за сътрудничество с Министерството на вътрешните работи, Националната агенция за приходите, Агенцията „Митници“, Изпълнителната агенция „Автомобилна администрация“ и Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“.

Предстои влизането в сила на нормативни промени, свързани с подобряване и повишаване на ефективността на осъществявания контрол от служителите на ИАГ и нейните структури по цялата верига - от временния склад в гората, през транспортирането на добитата дървесина, постъпването ѝ при преработвателите и търговците на дървесина и последващите процеси по транспортирането ѝ до крайния потребител. Промените включват премахване на хартиения дневник за отразяване на постъпилата, преработената и експедираната дървесина; въвеждане на възможност за наблюдаване в реално време на движението на товарни превозни средства, транспортиращи обла дървесина и дърва за огрев; въвеждане на забрана за издаване на превозни билети, в които не е посочен точен адрес за доставка или претоварване.

С осигурения публичен достъп до данните за издадените превозни билети и позволителни за сеч, както и с възобновената дейност на ключови постоянни контролни горски пунктове и генощните дежурства на служители на ИАГ в Централата на телефон 112 ще бъде създадена необходимата организация за извършване на проверки във възможно най-оперативен порядък и противодействие на браконьерството.

- През изминалата година горските пожари изправиха света пред сериозни предизвикателства. Как се справихме у нас и какви действия ще бъдат предприети тази година?

- Щетите от горските пожари в световен мащаб действително достигнаха нива, над които настъпва сериозно увреждане на екосистемите, нарушава се тяхната устойчивост. Анализът на пожарната ситуация в горите на България за последните 30 години също показва рязко нарастване на броя на пожарите и размера на опожарените площи. В този период има години, в които по степен на пожарен риск страната ни е на едно ниво с традиционно високорисковите страни от Средиземноморието.

Именно затова защитата и опазването на горските територии от горски пожари винаги ще бъде приоритет в дейността на Изпълнителната агенция по горите.

През изминалата година имаме регистрирани около 700 пожара в горските територии, които засегнаха над 5600 хектара. Само преките щети за горските територии през 2019 г. са оценени на над 2 млн. лева. Най-сериозни бяха пожарите, възникнали през лятото в землищата на селата Еленово, Новозагорско, Брягово, Хасковско, където огънят премина през 426 ха горска територия и двойно повече земеделски земи, и в с. Горно Черквище, Казанлъшко, с 292.6 ха опожарени площи, от които върхово 176.9 хектара.

В края на пожароопасния сезон през октомври и дори през декември също бяха регистрирани някои от най-големите пожари. През годината най-много бяха опожарените горски площи в териториалния обхват на Регионалните дирекции по горите - Ловеч, Кърджали, Берковица, Сливен и Стара Загора.

В резултат на незабавната реакция и благодарение на много добрата организация на горските служители само 420 ха са опожарени от върхови пожари, а в над 70 % от случаите горските служители не допуснаха навлизане на огъня в горските територии. Този процент, разбира се, е следствие и от навременното и стриктно изпълнение на Плановите за взаимодействие между Изпълнителната агенция по горите и Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“. Служителите на двете институции извършваха съвместни проверки на действията и осъществиха контрол за своевременното изпълнение на мерките и противопожарните мероприятия в държавните предприятия, общинските и други структури, както и за спазване на изискванията за защита на горските територии от пожари. Колегите реагират незабавно и при получаване на сигнали за възникнали пожари в горски територии на телефон 112, което също е част от създадената добра организация.

За бързата реакция и потушаването на пожарите разчитаме и на автоматизираната система за ранно оповестяване на пожари в реално време, която позволява засичането им в най-ранен стадий.

От изключително значение е и разработването на медийни стратегии за създаване на обществена нагла-

са да не се допускат пожари в горите, провеждането на инициативи с пограстващите - важна част за възпитанието на децата в грижа и опазване на горските екосистеми.

- В контекста на климатичните промени какви мерки се предприемат, за да бъдат горите ни по-устойчиви?

- Наблюдаваната през последните години промяна на климата в България, покачването на температурите, затоплянето на зимните периоди и засушаването през лятото няма как да не се отразят на устойчивостта на съществуващите горски екосистеми. В същото време броят и интензитетът на екстремни климатични прояви като горещи или студени вълни, силни бури, натрупване на мокър сняг и лед се очаква да се увеличи. Това вероятно ще повиши риска от болести и нападения на вредители в горите, ще нарасне опасността от природни бедствия и горски пожари. Наблюдаваните промени са постепенни и за момента не представляват риск за значително влошаване на състоянието на горите.

Горските екосистеми са изключително важни за осигуряване на множество екосистемни услуги, които са ключови за качеството на живота на хората, като осигуряване на чисти питейни води, защита на почвите от ерозия, регулиране на климата, добив на дървесни и недървесни продукти, защита на биоразнообразието, осигуряване на среда за туризъм и рекреация. Неоспорим е и фактът, че от всички сектори „Горско стопанство“ има най-висок дял в поглъщането на въглеродни емисии.

За намаляване на неблагоприятния ефект на климатичните промени върху горските екосистеми и действията за адаптиране на горите към тях още през 2011 г. е приета Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях. В периода 2015-2017 г. е направена оценка на състоянието на горските екосистеми, попадащи извън екологичната мрежа „Натура 2000“, която дава информация за влиянието на климатичните промени върху различните видове горски екосистеми.

На този етап по-активни мерки предстои да се предприемат по отношение на изголистните горски култури, създадени извън естествения ареал на съответните видове. За целта за стопанисване на културите вече са приети указания, които ще следват при предприемането на конкретни действия в тази посока. С решение на Министерския съвет беше одобрена и Националната стратегия и Планът за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България. С приемането на Стратегията България ще изпълни международните си задължения като страна по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, Протокола от Киото и Парижкото споразумение. Целта на Стратегията е да служи като референтен документ, определящ рамка за действия за адаптиране към изменението на климата и приоритетни направления до 2030 година.

Благородният елен у нас е с много добри генетични заложби

Д-р инж. Росен Андреев е експерт по ловно стопанство в Югозападно-то държавно предприятие - Благоевград, член на Професионалната ловна асоциация в България и на Клуба на докторите лесовъди. Участва в работата по проект „Популационни изследвания, миграции и състояние на запасите от благороден елен (*Cervus elaphus* L.) в България“, договорът за който е подписан през 2016 г. между шестте държавни горски предприятия и Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания - БАН. Сред основните цели на Проекта са изясняване на популационната характеристика на благородния елен, която включва запас, прираст, полова и възрастова структура, генетични изследвания във връзка с размножителните способности и техния потенциал, свързаност между популациите, миграционни процеси и вътрепопулационни придвижвания, здравен статус, трофейни качества. И не на последно място, практическото значение и приложение на посочените характеристики в ловностопанската практика и стопанисването на благородния елен.

- Д-р Андреев, какво Ви затрудняваше при изпълнението на Проекта и имаше ли промени в процеса на работа?

- Разбира се, че имаше неща, които се променяха в процеса на работа. Например първоначалният замисъл е бил да се поставят сателитни предаватели на едно място, в най-силната ни популация на благородни елени в Североизточна България или в северните дялове на Централна Стара планина. Успях да убедя колегите това да стане на няколко места и поставихме GPS предаватели в Държавните ловни стопанства „Росица“ - м. Лъгъг, „Черни Лом“ - Попово, „Борово“ - м. Вълча поляна, и „Русалка“ - Априлци. Работата по Проекта беше колективна и без екипност и съдействието на колегите по места нямаше как да се стигне до успешното изпълнение.

Предвиденото улавяне на благородни елени за поставяне на сателитни предаватели и маркиране чрез живоловни капани в различни райони на страната се оказа невъзможно поради факта, че в свободните територии на държавните ловностопански райони няма поддържани и работещи капани. Единствено в района на ДЛС „Паламара“ - с. Венец, съществуват подобни съоръжения, но те са построени преди много десетилетия и стопанството едва успява да ги поддържа. Оттам бяха уловени и маркирани две животни, които бяха разселени в ДГС - Върбица.

Дълго време в страната не е изграждано съоръжение за улов и разселване на благородни елени, а именно с помощта на такива е започнало разселването и възстановяването на популацията от елени, като са улавяни животни от североизточните региони и са разселвани навсякъде в България. Едно такова съоръжение изисква не само значителни финансови средства, но и подходящо място, съответното проектиране, инфраструктура и доста други съпътстващи дейности.

По този повод изградихме такова съоръжение, макар и в много умален вариант, на територията на ДЛС „Росица“ (снимката), като в него уловихме животни, по-

ставихме ушни марки и по този начин животните са лесно разпознаваеми и служителите в стопанството ги наблюдават, като при това виждат тяхното сезонно движение и си правят съответните изводи. Друг важен момент в процеса на работа беше да се прецизира определянето на възрастта на благородните елени след техния отстрел по метода на износването на зъбите от долната им челюст и чрез направата на напречни срезове на първия кътник - M1. Беше закупено необходимото оборудване, консумативи и материали, а колегата д-р инж. Чавдар Желев беше на специализация в Австрия и заедно с Фрозита Ахмакова извършиха лабораторните анализи. Резултатите, които се получиха, са интересни и колегията ще бъде запозната с тях в предстоящите отчети. Практическата необходимост от подобно нещо е безспорна, защото от старта на неговото функциониране колегите от цялата страна постоянно изпращат материали за анализиране.

Истинско предизвикателство беше и самото поставяне на сателитните предаватели. Оказа се, че да приспиш един благороден елен в свободна територия, да му сложиш предавател, да направиш необходимите измервания, да вземеш предвидените проби и отново да го събудиш, и той да си тръгне жив и здрав, не е никак лесна задача. В крайна сметка бяха поставени седемнадесет предавателя и нито едно животно не загина по време на упояването.

- Какви други проучвания извършихте?

- Едно от най-важните неща, заложено като задача в Проекта, е да се съберат проби за ДНК анализ от паднали дивечови рога, трофеи на благородни елени и отстреляни такива от цялата страна, за да се проведат лабораторни анализи с цел определяне на степента на инбридинг (близко родствено кръстосване), степента на принадлежност към западноевропейската или източноевропейската генетична линия, както и да се извърши оценка за хетерогенността на индивидите по региони у нас. В тази част огромната

Живоловният капан в ДАС „Росица“

по обем работа беше възложена на д-р инж. Чавдар Желев, съвместно с проф. д-р Франц Зухентрунк от Научноизследователския институт по екология към Ветеринарномедицинския университет във Виена, Австрия, където бяха проведени и лабораторните анализи с участието на Анита Хайген.

Извършена беше и огромна по своите мащаби дейност по намиране и измерване на около 500 трофея от благороден елен у нас, както и снемането на краниометрични данни на повече от 650 черепа. Събрани и обработени бяха над 170 тестиси за определяне на репродуктивния потенциал, както и соматометрични измервания по 15 показателя от над 120 индивида. Вземаха се проби за определяне на здравния статус на елените.

Друг съществен момент в нашата дейност беше да се установят запасите на благородния елен в определена микропопулация, каква е нейната полава и възрастова структура и отговаря ли тя на загadenието в ловоустройствените планове параметри спрямо действителното състояние към момента на проучването. По тези въпроси работата се осъществи на територията на ДАС „Росица“.

Потърсихме отговори на въпроси, свързани с размножителната способност и оцеляемост на индивидите, както и с въздействието на различните абioticни, биотични и антропогенни фактори, влияещи най-силно върху нейната устойчивост и стабилност във времето.

- Какво е състоянието на популацията на благородния елен у нас и какво ѝ оказва влияние?

- Това е една от най-болните теми. Таксацията, казвам директно и отговорно, не е достоверна, като всеки служител трябва да носи отговорност. Когато първичните данни от едно проучване са неточни и некоректни, няма как да се получат верни и обективни резултати, които да се анализират и да се направят правилни изводи. Предварителните данни от сателитните предаватели показват значителна мобилност в придвижванията на младите мъжки и средновъзрастни индивиди през почти всички сезони и една относителна уседналост при женските според особеностите на местообитанията и сезона, както и донякъде при зрелите елени. При своето движение отделните индивиди преминават през държавни ловностопански райони, предоставени райони и защитени територии. Веднага давам пример със средновъзрастен елен, който за половин година премина през терито-

риите на четири различни териториални поделения и в момента се намира в пети район.

Друг аргумент е размерът на официалното годишно реализирано ползване, или с други думи казано - броят на отстреляните животни от двата пола и от всички възрастови групи за една календарна година. Неслучайно казвам официалното, защото всички знаем, че съществува и неофициален отстрел. Темата за браконьерството придобива все по-широкообхватен характер, особено през последните десетилетия - времето, когато научно-техническите постижения в оръжейната индустрия достигнаха сериозни висоти.

- Защо ловците в средно- и западноевропейските държави поддържат високи дивечови запаси с огромен за нашите възприятия отстрел?

- Отговорът е в морала, етиката, отговорността и спазването на правилата. Влиянието на браконьерството върху състоянието и качеството на популациите от благородни елени у нас е значително. Преждевременното изваждане чрез браконьерство на перспективни елени от всички възрастови групи води до загубата на безценна генетична информация в следващите поколения. Това води до негативна промяна на половото съотношение, трофейните качества и разстройване на популацията като цяло.

Щетите, които нанасят браконьерите на различните субекти, стопанисващи дивеча в нашата страна, се измерват и в значителни финансови загуби, като нереализирани приходи от отстрелни такси, дивечово месо и ловни услуги, а по този начин се уронва престижът на България като ловна дестинация по линия на ОЛТ.

По време на работата по Проекта от различни места в страната до нас достигаше и обобщавахме информация за различни браконьерски прояви във всички видове ловностопански територии. Значително по-голяма активност установяваме около и в районите с високи запаси на дивеч, както и в защитени територии. Установени бяха отстреляни животни от всички възрастови групи, както мъжки, така и женски, като само по време на приключилото сватбуване около територията на едно от ловните стопанства пристигнаха данни за четири браконьерски отстреляни елени, а през изминалата година беше измерен браконьерски трофей в Лудогорието с оценка над 250 m. по СИС. Чрез общи действия на структурите в МЗХГ и МВР постоянно се установяват браконьерски прояви, свързани с добив, първична преработка и нерегламентирано разпространение на дивечово месо. Осъдени браконьерски с доказана вина почти липсват или са пренебрежимо малко на фона на цялостната картина в страната и едно от правилните решения за пресичане на тези прояви са законодателни промени, свързани с криминализиране на тези деяния и сурови наказания. Друга съществено важна стъпка в тази посока е повишаване на морала и етиката на българския ловец, а смятам, че и всеки един служител в нашата система трябва да носи своята отговорност.

Много дискусии станаха въпросите кой и как стопанисва елените в няколко съседни района, но именно поставените сателитни предаватели дадоха първите неоспорими доказателства за огромната преса на браконьерството върху благородния елен в подобни ситуации. Убити бяха два от елените с GPS предаватели - в Стара планина и в Родопите. За трети има съмнения, за още две животни нямаме никаква информация от почти половин година, а за други два еле-

на нямаме данни от края на септември. Естествено темата за загубите и негативното влияние върху популацията на елените преминава от браконьерството към хищниците. Вълкът е основният фактор, който нанася значителни щети, но не и в равнинните райони, където неговото присъствие е по-скоро инцидентно. В среднопланинските и планинските райони елените понасят значителни загуби особено през зимните месеци, преди и по време на раждането и отглеждането на малките от кошутите.

Като прибавим и зимните загуби, като обхвемем вниманието на променящите се биотопи и местообитания в резултат на човешката дейност и климатичните промени, като отбележим интензивното земеделие, раздробяването на ловните площи и стопанисването им от различните видове ползватели, няма как да кажем, че популацията на благородните елени у нас се развива добре и се стопанисва правилно.

- При нашите условия как може да се помогне на благородния елен?

- С общи усилия, законодателни промени и много работа - научна, практическа и образователна. Нали искаме да се сравняваме с Европа и света? Защо, отивайки на лов в чужбина, се съобразяваме и спазваме правилата на стопанисващите дивеча безпрекословно, а връщайки се у нас, ги погизваме безцеремонно?

В разработената преди години „Стратегия за развитие на ловното стопанство“ беше анализирана огромна по обем информация, бяха очертани ясни тенденции, но не бяха посочени конкретни мерки, съобразени с нашата действителност, и точно поради тази причина тя не проработи.

Имаме страхотни генетични заложи и проучванията по Проекта го доказват. Все още имаме много добри местообитания и в равнините, и в предпланинските, и в планинските части и там, където се работи правилно, запасите се увеличават и се добиват все по-добри трофеи. Все още имаме, макар и малко, останали специалисти по стопанисване на дивеча, които са били в основата на голямата слава на нашето ловно стопанство и все още имаме обучени, грамотни и работещи млади ловни ентузиасты, на които трябва да бъде предадена щафетата, за да се продължи в правилната посока. В този процес държавата трябва да се намеси ясно, категорично и последователно, стъпка по стъпка да следва целите, които са били поставяни пред нашите предшественици - смятам, че това е рецептата. Работа на парче, на отделни места и за кратко време няма да помогне.

- Сложната обстановка с африканската чума по свинете ще се отрази ли по някакъв начин на благородните елени?

- Няма еднозначен отговор, защото благородните елени в Лудогорието и тези по най-високите части на Стара планина, Родопите, Рила и Пирин се намират при коренно различни условия. Първите огнища на тази изключително неприятна болест започнаха именно от североизточните части на страната, а досега в най-високите части на планините все още няма регистрирани случаи, въпреки че дивата свиня и част от мършояните и по-едрите хищни птици, и изобщо хищниците, извършват значителни миграции както в хоризонтална, така и във вертикална посока.

Със сигурност натискът върху дивечовите местообитания ще се отрази неблагоприятно особено в момент, когато мъжките елени трябва да възстановят силите си след сватбуването, а кошутите и младите жи-

вотни трябва да се успокоят и постепенно да заемат зимните си местообитания. Условието дивечът да преодолее по-леко неблагоприятните зимни условия е да изразходва по-малко енергия по време на придвижванията за търсенето на храна, места за почивка и при борбата за оцеляване сред хищници и браконieri. При така създалата се ситуация на толкова често провеждане на групов лов и възможности за ежедневно индивидуално ловуване това няма да е добре не само за елените, но и за сърните, и дори за дивата свиня.

Ние, ловците, се оказахме неподготвени за пореден път и в тази ситуация. Още с първите признаци на настъпването на тази болест стояхме безучастно. Държавата даде възможност за индивидуално ловуване, почти без ограничения, но резултат никакъв, отстрел - пренебрежимо малък. Удобно забравихме принципите, залегнали в Устава, на основата на които е създадено организираното ловно движение у нас, с идеята ловецът да се грижи за дивеча винаги и при всякакви условия, особено при възникнали епизоотични ситуации. Удобно досега не виждахме, че предвидените мероприятия и строителство на биотехнически съоръжения по лобоустройствените планове се отчитат формално и почти нищо не се изпълнява от планираните дейности. И в един момент няма как да се изпълни отстрелът, не може да се ловува индивидуално, ние сме свикнали да ловуваме групово, ние искаме да ловуваме почти целогодишно на гонки, ние искаме, а какво даваме? Укрива се и не се отчита отстрелян дивеч, липсва почти всякаква хигиена след отстрела и първичната обработка на дивечовото месо, дават се неверни данни за запаси и се правят грешни планове за ползване. Ще отбележа и още един болезнен момент, отново свързан със запасите и ползването на дивеча - по мое мнение от интензивното ловуване действителните запаси на дивата свиня няма да намалеем грастично, а само данните от ползването и запасите, които ще бъдат представени. От така създалата се ситуация потърпевши ще бъдат не само основните ловни видове, в това число благородният елен, но най-вече добросъвестните стопани на дивеча, като започнем от ловните стопанства и достигнем до ловните дружини.

- Как виждате изход от ситуацията? Смятате ли, че Проектът ще бъде полезен за науката и практиката в България?

- Всичко зависи от хората - ръководители и изпълнители. Важно е всеки да си върши работата съвестно, но трябва да има създадени условия за това. От първостепенно значение е обучението, подготовката и внедряването на младите специалисти в практиката и съвместната работа с науката. В това отношение смятам, че Лесотехническият университет и структурите на МЗХГ са длъжници един на друг, защото „топлата връзка“ между тях в последните десетилетия никак се поохладя.

Проектът постави началото. Той ще даде посоката и ще посочи пътя. Основната цел беше да се проведат проучвания и анализират данни, от които да има най-вече практически ползи. Със сигурност изводите и препоръките, които ще бъдат представени на колегията след изготвянето на окончателния доклад, ще намерят практическо приложение и ще бъдат полезни, но те трябва да бъдат само една основа за надграждане и бъдещи проучвания, което наистина се надявам да се случи през новата 2020 година.

Публикацията подготви Георги ГРОЗДЕВ

Японската малина - нов вид за дендрофлората на България

Проф. д-р Александър ТАШЕВ, Катедра „Дендрология“ - Лесотехнически университет

Находището на *Rubus phoenicolasius* Maxim. в България беше открито през есента на 2014 г. в подножието на планински масив, разположен над кв. „Симеоново“, в района на Природен парк „Витоша“. Видът привличаше вниманието с необичайните за представителите на род *Rubus* (малина, къпина) листа на растението и стъблото - покрито с пълтен слой емергенции и жлезисти власинки.

На следващата година започнахме наблюдения на група растения, разположени на малка просветлена площ сред около 60-годишна култура от *Pinus nigra*. Около нея беше разположена култура от *Quercus robur* на същата възраст, която масово се възобновяваше под склона на изкуственото насаждение и на по-просветлени места и редовно (Tashev, 2013). В находището бе установена група от 8 индивида - три възрастни генеративни цъфтящи и плодоносеци растения и 5 виргинилни млади индивида с развити вегетативни органи.

Растенията са разположени в долната част на склон с източно изложение и наклон около 20 градуса, при надморска височина 960 м и географски координати 42°36'38.2"N; 23°19'19.8"EО. Почвата е кафява горска. На 7 юли 2017 г. едно от младите растения беше пренесено в зелена площ на територията на кв. „Симеоново“ за наблюдение на развитието му и установяване на видовата му принадлежност. Растението се развива добре при градински условия вече трета година и се наблюдават фенологичните фази на развитието му.

Находището на *Rubus phoenicolasius* се намира в трепетно растително съобщество, в което едификаторните видове са залесени преди десетилетия. Флористичното описание е направено на 5 юли 2019 година. Първият етаж е представен от възрастни индивиди на *Pinus nigra* и *Quercus robur*. Вторият етаж е формиран изключително от пограсн на дървесни видове и храсти. Пограсът е от *Quercus robur*, *Q. dalechampii*, *Acer hyrcanum*, *A. tataricum*, *A. platanoides*, *A. campestre*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *C. orientalis*, *Corylus avellana*, *Clematis vitalba*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Fagus sylvatica*, *Juglans regia*, *Laburnum anagyroides*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus avium*, *P. cerasifera*, *Rosa canina*, *Rubus hirtus*, *Sorbus aucuparia*, *Tilia platyphyllos*, *Viburnum lantana*. В третия етаж има млад пограс на дървесните и храстовите видове, а от тревистите растения са установени *Festuca gigantea*, *Brachypodium sylvaticum*, *Poa nemoralis*, *Astragalus glycyphyllos*, *Campanula rapunculoides*, *Cardamine bulbifera*, *Centaurea phrygia*, *Fragaria vesca*, *Galium aparine*, *G. odoratum*, *G. pseudoaristatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger*, *L. vernus*, *Mycelis muralis*, *Pteridium aquilinum*, *Sanicula europaea*, *Silene alba*, *Verbascum sp.*, *Viola hirta*, *V. riviniana*.

По цвела на плодовете новоустановеният представител на род *Rubus* морфологично се доближава най-много

до *Rubus idaeus* (малина) и до *Rubus glandulosus* (жлезиста къпина) по гъстото покритие на частите на растението с жлезисти власинки. В същото време има значителни различия с *R. idaeus* - формата на листата е различна, плодовете на малината са матови откън, а на *R. phoenicolasius* са лъскави, клонките и разклоненията на първия вид са почти голи или слабо окосмени, а на втория са гъсто покрити със жлезисти власинки и шипчета. Различията между *R. glandulosus* и *R. phoenicolasius* са очевидни - сборните плодове на първия вид са черни, а на новооткрития - червени. Листата отдолу на първия вид са разсеяно влакнести, а на втория са прилежно сребристо напластени, подобно на малината.

Морфологично описание на *Rubus phoenicolasius*. Видът се отнася към пограс *Cyclactis* (Rafin.) Fock и е полухраст, с едногодишни стъбла - въдрвенели, отначало изправени, по-късно дъговидно извити, дълги до 200-300 см, червеникави, заоблени, без брашнен налеп, силно влакнести, напластени, с многобройни жлезисти власинки и гъсто разположени нееднакви по големина шипчета; най-големите в основата са разширени, конусовидни, предимно изправени, най-малките са изогвидни, прави, разположени по цялата повърхност на стъблата. Листата при възрастните растения са винаги тройни, а при младите - перести 3-5-делни, отгоре са зелени, слабо окосмени,

Младо растение на *Rubus phoenicolasius* (12.08.2018)

Съцветия на стъбла на *Rubus phoenicolasius* (21.07.2019)

Цветове на *Rubus phoenicolasius* (23.06.2015)

Плодове на *Rubus phoenicolasius* (12.08.2018)

отгоду са прилегнали сребристо напластени с конусовидни шипчета и жлезисти трихоми по жилките; върхното листче е сърцевидно или широкояйцевидно, в основата е врязано, понякога сърцевидно или равно, на върха е заострено, неравномерно назъбено по периферията, по-дълбоко в горната третина, понякога се очертават 3 дяла във върхната част, страничните листчета са яйцевидни, почти приседнали, понякога леко асиметрични, едро назъбени; гръжките са прилегнали сребристо напластени, покрити с конусовидни шипчета и жлезисти трихоми. Прилистниците са линейно ланцетни, повече или по-малко сраснали в основата с листната гръжка. Съцветията са къси, малоцветни, облистени в основата. Съцветните оси са гъсто влакнести, с многобройни жлези, по-дълги от кваметъра на оста, и с многобройни жлезисти трихоми и остри червеникави шипчета. Чашелистчетата са ланцетни, дълго заострени, на гърба са гъсто напластени и покрити с дълги жлезисти трихоми по време на цъфтежа и при плода са извити назад. Венчелистчетата са бели, дълги 5-6 мм, тяс-

но обратно яйцевидни, винаги извити навътре и голени до тичинките по време на цъфтежа. Тичинките са белезникави, почти еднакво дълги със стълбчетата, които са зеленикави. Яйчиците са напластени. Сборният плод е червен до тъмновиненочервен, лесно се отделя от изпъкналото влакнесто цветно легло, костилковите плодчета са голи и лъскави. Цъфти в края на юни - началото на юли, плодовете узряват в края на юли - началото на август.

Интересен е фактът, че растението, чиято родина е Източна Азия, е описано от руския ботаник от Санкт Петербург Максимович през 1872 година. Според данни на „Flora Europaea“ (1981) видът е натурализиран в Западна Европа - Австрия, Великобритания, Германия, Чехия, Словакия и Швейцария, а също и в Северна Америка. Растението се използва като декоративно и плодно заради високите вкусови качества на плодовете му. Шестгодишните ни наблюдения на находището в Природен парк „Витоша“ показват, че *Rubus phoenicolasius* успешно се е натурализирал и в България.

Международна конференция за климата

Отново без решение за регулиране на въглеродните емисии

Световната конференция на ООН по изменението на климата (COP 25) се състоя от 2 до 15 декември м.г. в испанската столица Мадрид под председателството на министъра на околната среда на Чили Каролина Шмит. Представители на близо 200 държави взеха участие в климатичния форум.

Въпреки че срещата бе удължена с два гена, тъй като страните не можеха да съгласуват заключителен документ, резултатите се определят като посредствени от повечето анализатори. Своеето разочарование от резултата на COP 25 изрази и генералният секретар на ООН Антониу Гутереш. „Международната общност пропусна важна възможност да покаже по-голяма амбиция за намаляване на последствията от климатична криза“ - заяви той, цитиран от БНР.

Заключителната декларация от Мадрид призовава държавите да намалят емисиите на парникови газове в съответствие с Парижкото споразумение от 2015 година. Но в

нея отсъства изрично изискване страните да внесат по-амбициозни предложения за целите за парниковите емисии - нещо, за което настояваха развиващите се страни и природозащитниците. Дори и страните, подписали Парижкото споразумение за климата, да спазват ангажиментите си, затоплянето ще надвиши 3 градуса по Целзий, твърдят експерти.

Очаква се всички страни да представят ревизирана версия на ангажиментите си до следващата Конференция за климата в Глазгоу, Шотландия, в края на годината. На този етап около 80 страни са го направили, но те съставляват едва около 10 % от глобалните парникови емисии.

Страните също така се договориха да определят средства, за да се компенсират най-уязвимите страни за ефектите от екстремни метеорологични събития, което е един от най-належащите проблеми за малките островни държави.

Правозащитни организации и ак-

тивисти отправиха обвинения към развитите страни в слаба ангажираност за преодоляване на последствията от климатичните промени.

Нарастващите нива на отделяните парникови газове, увеличаващата се загуба на биоразнообразие, както и безпрецедентните температурни рекорди показват, че всяко по-нататъшно забавяне от страна на правителствата и бизнеса ще насочи света по път, връщане от който няма да има, предупреждават от природозащитната организация WWF. На 28 ноември, дни преди началото на Конференцията, Европейският парламент гласува обявяването на извънредно положение за климата и околната среда в Европа и света. Основно изискване на резолюцията е Европейската комисия да гарантира, че всички законодателни и бюджетни предложения напълно съответстват на целта за ограничаването на глобалното затопляне под 1.5°C. ЕП прие и отделна резолюция за Конференцията за климата на ООН. Основният призив е към ЕС - възможно най-скоро да представи своята стратегия за достигане на климатична неутралност пред ООН. Също така се настоява ЕК да повиши целта за намаляване на парниковите емисии до 55 % до 2030 г., което не е достатъчно за ограничаване на затоплянето дори до 2°C, коментираха от „Грийнпийс“ - България.

Юлия СЪБЧЕВА

ОБУЧЕНИЕ ЗА ОПЕРАТОРИ НА ХАРВЕСТИРИ И ФОРВАРДЕРИ НА СИМУЛАТОР В БЪЛГАРИЯ

Съвременната техника за дърводобив става все по-сложна, скъпа и трудна за управление, но независимо от това тя се развива към все по-висока производителност. Днес не само на добива се обръща особено внимание, но и на качеството на работата. Допълнителното обучение на бъдещите сертифицирани оператори е предизвикателство, което предстои да бъде решено от горската система. Неминуемо ние трябва да се стараем да дадем нужните знания и умения на бъдещите оператори на европейско ниво. Само тогава можем да очакваме да достигнем средноевропейската производителност на горския труд.

В последните няколко години се чувства остър недостиг на работна ръка в дърводобива, който е определящ за финансиране на дейностите в горския сектор. Този фактор се явява решаващ за смяна на конвенционалния дърводобив у нас (поваляне, кастрене, разкрояване с моторен трион и извоз с животинска тяга или трактор) със съвременния, при който 70 до 100 % от дейностите се извършват механизирани и автоматизирани. Работното място на операторите трябва да отговаря на нормите за ергономичност и хигиена на труда (физически операторът да бъде незначително натоварен, да бъде в кабина, защитен от природните особености на климата).

Специалистите различават „австрийския“ модел на дърводобив, при който повалянето се извършва с моторен трион или високопроходим харвестър, а извозът до път на дърветата - с въжена линия. Кастренето, разкрояването и сортирането се извършва с кран-процесор. Този модел е разработен в Австрия за работа на стръмни терени и постепенно намира приложение у нас. Системата от въжена линия и кран-процесор, монтирани върху шасито на тежкотоварен камион (известна като „планински харвестър“), вече се използва и у нас за добив на стръмен планински терен до 100 %.

Паралелно с този модел постепенно се внедрява и „скандинавският“, състоящ се от система с две машини: харвестър (повалящо-кастреца и разкрояваща машина) и форвардер (сортиментен трактор с кран и грайфер). Форвардерът товари и транспортира добитите сортименти до горен склад, където ги разтоварва и сортира. Системата е приложима на равнинен, хълмист и планински терен с наклон до 30-40 %. В последно време страните от Средна Европа разработиха и „въжени“ харвестър и форвардер (машини, снабдени с тракционна лебедка, която да стабилизира движението на стръмен склон). Това им позволява да извършват дърводобив на терени с наклон до 70 %, при добре разработена мрежа от скатни камионни пътища с разстояние между тях 400-500 метра.

Двата модела са високомеханизирани и производствени, различното при тях е, че при пър-

вия отрязаното дървото се извлича и обработва на път, а при втория то се обработва около пъна му. Общото за двата модела е, че машините, които се използват, са изключително скъпи. Това изисква с тях да работят образовани, технически грамотни хора, които да имат опит с виртуалната реалност (работа с компютри и управление на процесите дистанционно с джойстик), което налага създаването на определени навици у бъдещите оператори. Поради тези причини водещите фирми, произвеждащи това оборудване (John Deere, Komatsu Forest, Ponsse и Caterpillar), са разработили собствени тренажор-симулатори за обучение на бъдещите оператори. Тяхното обучение започва с изучаване на устройството, управлението, технологията на работа, обслужването и ремонта на системата. След това се пристъпва към обучение на тренажор-симулатор, което продължава от 3 до 5 дена, и по този начин съкращава продължителността при реалното обучение, като предотвратява повреди при боравенето със скъпите машини. Системата позволява точно оценяване на обучавания, като оценката на резултатите се базира върху цялостния обзор на 360° около машината.

Интересът към обучението със симулатори нараства в световен мащаб, тъй като те стават все по-реалистични по изображение и възможности. Обучението на учениците в (средните) горски училища и колежи в северните страни за оператори на харвестъри и форвардери се извършва по съвременни програми. Това дава шанс на младите хора да се научат да работят с горските машини, като същевременно придобиват и основни теоретични знания по лесоползване. Повечето скандинавски програми за обучение използват симулатора като първа стъпка преди работата с реални машини в гората. След като обучението на симулатор приключи, е важно веднага обучаваният да започне да работи на терена с истинска машина, което се явява допълнение към теорията. Технологичният процес с виртуалните машини е почти толкова реалистичен, както и с истинските в насаждението. Симулаторите вече се използват не само в северноевропейските страни за обучение на начинаещи и напреднали оператори, но и в САЩ, Канада, Русия, Бразилия и Индонезия. Инструкторът може да симулира на тренажора различни ситуации при работа в гората, което подобрява уменията на обучавания в реална обстановка. Той може да зададе наклон на терена; препятствия (морени, ровове и др.) и екстремни ситуации; различни дървесни видове (бял бор, смърч, бреза и трепетлика) с различен диаметър на гръдна височина и дължина на стъблото; естествена гора или култура; вид на сечта - санитарна, отгледна или главна възобновителна; модел машина в зависимост от състава на насаждението (малък, среден или висок клас). Освен това на тре-

нажор-симулатора инструкторът може да добавя сам стоп-критерии в хода на упражнението, които при нарушение на работния процес да предизвикат спиране на машината: извършване на висок повалещ срез на дървото (над 20 см); повреди по оставащия дървостой; повреди по машината (веригата, кастрещите ножове, стрелата, кабината). Целите, които обучаваният трябва постигне, за да премине курса, са: среден брой комбиниранни движения на стрелата за целия процес на работа; минимално изминато разстояние за движение на стрелата за свършването на определената работа; качество на подреждане на сортиментите в една купчина. След приключването на извършването упражнение инструкторът може да разпечата доклад за представянето на обучавания работник, като системата взема под внимание всеки аспект от упражнението и оценява работата на обучавания по петобалната система. На този етап българските оператори посещават петдневен курс само на симулатор „John Deere“ в Румъния на много висока цена.

През март м.г. специалисти от Центъра за професионално обучение към „Горска академия“ ЕООД и фирма „Мегатрон“ ЕАД, представител на „John Deere“ за България, проучиха на място опита за обучение на оператори в Горския учебен център във Валтимо, Финландия. Наложи се мнението за закупуване на тренажор-симулатор, независимо че у нас няма изискване операторите на харвестъри и форвардери да притежават професионална квалификация от специално обучение, а впоследствие симулаторът беше доставен у нас и монтиран в Института за гората - БАН. В края на октомври м.г. инструктор от „John Deere“ извърши инсталирането и настройката на симулатора и проведе обучение на наш инструктор, който в бъдеще да ръководи нашите оператори. В учебния център към Института за гората бяха разработени програма и ръководства за обучение на специалистите ни. В бъдеще за нашите курсисти по програма се предвижда както теоретично, така и обучение на симулатор. Практическото обучение ще се провежда на реални, действащи машини в гората. Обучението със системата харвестър/форвардер „John Deere“ е предвидено с времетраене три седмици. Оборудването за симулатора се побира в един средноголям куфар, което позволява да се провеждат курсове по населени места за действащи оператори, студенти и ученици.

Проф. д.н. Сотир ГЛУШКОВ

НПГТС „Христо Ботев“ - Веллингград, с международен опит от Италия

Екип на НПГТС „Христо Ботев“ реализира успешно дейността по проект „Изграждане на практически компетенции за устойчиво управление на горите“ по програма „Еразъм +“.

Практическото обучение на 20-те ученици и техните двама ръководители - преподавателите инж. Ирина Ачева и инж. Филип Устабашиев, се проведе в Болоня, Италия, в продължение на 28 дена (30 август - 27 септември 2019 г.).

Основните цели на Проекта бяха надграждане на знанията и уменията на учениците в областта на устойчивото управление и стопанисване на горите, повишаване на езиковите и интеркултурни умения и създаване на международно партньорство и сътрудничество.

Партньор на НПГТС „Христо Ботев“ от италианска страна бе неправителствената организация „Net in Action“, работеща на местно, национално и международно ниво за повишаване на квалификацията на младите хора. Активно съдействие за реализиране на Проекта оказаха експертите от Центъра за развитие на човешките ресурси.

Учениците преминаха предварителен подбор, включващ три основни етапа - езиков онлайн курс по английски език, тематична и културна подготовка.

Програмата на българската група по време на визитата в Болоня бе изключително разнообразна, динамична и ползотворна и включваше обучение на територията на природен резерват, 4 регионални парка, 4 парка със защитени зони и 3 зони за екологично равновесие от екологичната мрежа „Натура 2000“ - всички разположени в регион Емилия - Романя.

По време на своите визити групата от НПГТС „Христо Ботев“ осъществи ценни контакти с представители на WWF - Болоня, екологичните организации „Sustenia“ и „LEGAMBIENTE“, с доброволци от GEV - Екологичен гвардейски корпус, и групи. В програмата беше включено и посещение на Центъра за лечение на диви животни „Монте Агоне“.

Българската група имаше вълнуваща среща с д-р инж. Клаудио Каваца от Службата за защитените територии, гори и планинско развитие в регион Емилия - Романя. Лек-

Българската група на академичната лекция с д-р инж. Клаудио Каваца (вдясно)

цията на преподавателя от Университета в Болоня премина при повишен интерес, активно и компетентно участие на ученици и учители от Гимназията и заслужи висока оценка от авторитетния ни събеседник.

Гимназистите посетиха Института за професионално образование „Ариго Серпиери“ - единственото учебно заведение в Болоня, подготвящо кадри в областта на селското и горското стопанство, и бяха гостоприемно посрещнати от директора проф. Тереза Д'Агуано и преподавателите по ботаника Силвия Джуанели и по английски език Джузепе Конета. Според действащата рейтингова система Институтът е сред петте водещи средни учебни заведения в Болоня. Учениците бяха запознати с образователната система в Италия, осъществиха директен контакт със свои италиански връстници и разгледаха материалната база на училището. Мултимедийно изследване, което документираща чрез съвременни технологии незаличимия човешки отпечатък върху Земята, пренесе виртуално групата ученици и учители в епохата на Антропоцена. Всички останали силно впечатлени от ежедневието и забележителностите на Болоня. Групата от Националната гимназия покори с лекота и една от ембемите на града - най-високата наклонена средновековна кула в света - Азинели, висока 97.2 метра. Емоционално и интересно преминаха предвидените по

проекта посещения във Венеция и Флоренция.

Огромна заслуга за образцовата организация на престоя на групата в Болоня имаше главният координатор на Проекта и представител на партньорската организация „Net in Action“ Лили Калибацева.

На 20 ноември м.г. в НПГТС „Христо Ботев“ се състоя заключителната конференция по Проекта, по време на която ръководителят му и директор на гимназията инж. Стефан Шулев отчете поредицата от реализирани проекти и спечелените, по което изпълнение училищното ръководство работи активно.

По време на официалната церемония Лили Калибацева връчи на 20-те ученици, участници в Проекта, сертификата „Youthpass“ за получени знания и преминалата мобилност в Болоня.

Изпълнението на дейностите по проектите от програма „Еразъм +“ и високата международна оценка дават увереност, че НПГТС „Христо Ботев“ - Веллингград, ще продължи да повишава качеството на обучение в модерна образователна среда, за да бъде постигнато максимално разкриване на творческия потенциал и интереси на ученици и учители.

Следващото предизвикателство за Гимназията по програма „Еразъм +“ ще бъде проектът „Мобилност за устойчиво горско стопанство“, практическото обучение по който ще се проведе през 2020 г. в Лайпциг, Германия.

Инж. Филип УСТАБАШИЕВ

НАЦИОНАЛЕН ГОРСКИ МУЗЕЙ - идеята, настоящето и бъдещето

Откакто в редакцията на сп. „Гора“ се зароди идеята за възстановяване на Лесничейския дом, който се намира до административната сграда на УОГС „Георги Ст. Аврамов“ - Юндола, и превръщането му в Национален горски музей, изминаха само 3 години. Идеята има предистория и в нея са записани всички предишни стремления на горската колегия да има такава институция. Тя започва през 1975 г., когато с решение на Академичния съвет на ВАТИ и във връзка с 50-годишнината на лесовъдското образование в сградата на Института е открит Музей с научен архив по лесотехника. Сбирката, обхващаща миналото и настоящето на българската гора и лесовъдското образование, е дело на проф. Свилен Николов (1919-2004 г.), който е и пръв неин ръководител. До 1985 г. уредник на Музея е инж. Веселин Дочев (1930-2000 г.), а след това - проф. Атанас Пухалев (1935-2008 г.). От 1998 г. организатор на сбирката е Гая Данаилова, а след 2003 г. ръководството на Музея е поето от доцент (сега професор) Иван Палигоров. От 2010 г. Музеят е под грижите на гл. ас. д-р Евгени Цавков, който с възрожденски плам опазва и обогатява богатата сбирка.

Успоредно с тази ценна за историята на горите структура се заражда идеята за Горски музей извън учебното заведение. Тя е заявена още на Първия учредителен конгрес на Независимия съюз на лесовъдите в България (сега Съюз на лесовъдите в България), състоял се на 12 октомври 1990 г., и осъществена през 1996 г. с помощта на председателя на Комитета по горите инж. Валентин Карамфилов и председателя на СЛБ инж. Богдан Богданов. Музеят е уреден в Учебния горски център - Боровец, но след настъпилите през 1997 г. промени мечтата за националния горски музей угасва за цели 20 години. През 2008 г. тогавашният председател на СЛБ проф. Димитър Коларов предлага той да се разположи на територията на УОГС - Юндола, но чак в началото на 2017 г., при служебното управление на Министерството на земеделието и храните със зам.-министър (и председател на СЛБ) проф. Иван Палигоров Съюзът на лесовъдите в България отново поставя въпроса. С подкрепата на ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев е решено Музеят да бъде настанен в един от първите лесничейски домове, изграден на Юндола през 1909, годината на учредяването на Дружеството на българските лесовъди. Символичният акт на откриването на Националния горски музей става на 4 април 2017 г., в дните на Седмицата на гората. „Създаването на Музея - каза тогава проф. Никола Колев - прераства във всеобща професионална кауза за издигане на ролята и авторитета на централното горско управление, регионалните дирекции, държавните предприятия, ЛТУ, СЛБ, браншовите организации, горския бизнес“.

Проф. Колев е човекът, който запази историята на създаването на Лесничейския дом в книгата си „Университетската гора“. Построяването на красивата сграда, която е оцеляла над един век, е свързано с името на чепинския лесничей Спас Поптодоров. Озовал се с „отпуснати“ от Министерството на благоустрояването 500 лв., той сърцато и по възрожденски организира хо-

рата да изградят мечтания дом. Сумата от държавата отива за материалите и за надниците на строителите, а всички добършителни и дори много от основните дейности, както и дърводелските работи, а те са много, като гледаме старите снимки на дома, са вършени с доброволен труд на горските стражари, секачи, извозвачи и малобройния персонал на лесничейството. Първите снимки на Лесничейския дом са от 1911 г. и на тях виждаме прекрасна двуетажна постройка с ажурни дървени елементи. Снимките са черно-бели, но знаем от записките, че са били боядисани в резедаво и бяло. Първият етаж е иззидан от камък, вторият - от т.нар. блокхаус, покривът е от ламарина, а верандите са открити. Постройката е архитектурен паметник на най-ранното сградостроителство в горите. С очи, обичащи красивото, и със сърце за историческата памет на колегията журналисти от сп. „Гора“ се влюбиха в сградата, отдавна недействаща, но запазена почти в първоначалния си вид. Тя е до административната на УОГС - Юндола, и в лицето на директора на Учебното стопанство инж. Величко Драганов намерихме сподвижник. Припомнихме си историята на добрата воля на хората от началото на миналия век и в началото на новия век открихме същата подкрепа. Шестте държавни горски предприятия

тия (като първите са СЗДП и СИДП) и Лесотехническият университет осигуриха средства, инж. Драганов организира строително-ремонтните работи и още през лятото на 2017 г. видяхме Лесничейския дом с нов покрив, обновен външен вид, а вътре в сградата продължаваха ремонтите. През лятото на 2019 г. и те приключиха. Ремонтирана, но запазена в оригинален вид, е дограмата на Лесничейския дом.

И така една от най-красивите горски сгради - Лесничейският дом на Юндола, ремонтирана - отвън и отвътре, зачака институциите да протегнат ръка за оформяне на експозицията ѝ. На 15 ноември 2019 г. проф. Иван Палигорев предлага концепцията за оформление на експозицията на Музея под надслов „Горско образование в контекста на развитието на горското дело в България“, утвърдена от ректора на ЛТУ чл.-кор. Иван Илиев и изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов и съгласувана с директора на Историческия музей във Веллингград Снежана Велева. Концепцията съдържа основните компоненти на експозицията, които включват околното пространство в двора на УОГС - Юндо-

ла, бившата сграда на канцеларията за гърводобива, която ще бъде зала за мултимедия, сградата за експониране на исторически снимков материал и представяне на м. Гешова планина, с обзаведен кабинет на лесничей от началото на миналия век, и основната сграда с по три отделни стаи на двата етажа. Околното пространство ще се оформи по проект на проф. Емил Галев, а доц. Костадин Маринов ще организира разполагането на машините и инвентара от историята на горското стопанство (част от тях са пренесени от музейната сбирка в Боровец, която се съхранява в базата на УОГС).

Първото помещение на първия етаж на основната сграда ще бъде посветено на историята на горското дело в България, второто - на взаимодействието на колегията с обществеността, интелигенцията и църковните дейци и създаване на знаковите крайградски лесопаркове у нас, третото - на началото на горското образование. Стаите на втория етаж ще „разкажат“ за развитието на средното и висшето горско образование и лесовъдската наука в България.

Да припомним думите на проф. Свилен Николов, че „изграждането на национален музей изисква много усилия, упоритост и възрожденски патос“, и да го направим! Лесовъдското родословно гърво е с много здрав корен и трябва да покажем на обществото, че и клоните му - днешното поколение, са жизнени и готови за приемственост.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
и архив на сп. „Гора“

Открит е музеен кът на акад. Николай Хайтов

На 20 декември м.г. в с. Хвойна, Смолянска област, тържествено бе открит музейният кът, създаден по повод 100-годишнината от рождението на българския писател, публицист и лесовъд акад. Николай Хайтов. Музейният кът се помещава в Държавното горско стопанство, преименувано със заповед на министър на земеделието, храните и горите от 30 октомври 2019 г. на Държавно горско стопанство „Акад. Николай Хайтов“.

С възнуващо слово тържеството откри директорът на Стопанството инж. Борис Къдрински, приветствие към присъстващите отправя директорът на ЮЦДП - Смолян, инж. Ботьо Арабаджиев. Събитието уважиха министърът на земеделието, храните и горите Десислава Танева, областният управител на Смолянска област Недялко Славов, заместник областният управител Андриян Петров, кметовете на Смолян Николай Мелемов, на Чепеларе - Боран Хаджиев, и на с. Хвойна - Наско Губеров.

Присъстваха синовете на писателя - арх. Здравец Хайтов - председател на Фондация „Памет“, със съпругата си Дяна, Александър Хайтов, и дъщеря му Елена Хайтова.

„Радвам се, че тук, в Родопите, има кът, посветен на Хайтов - каза Десислава Танева. - Това е мястото, където тази личност е творила, живяла и оставила траен отпечатък в съзнанието на българи от много поколения“ (сн. 1).

Експонати в музейния кът са бюрото, пишещата машина и писалката на писателя, както и много негови архивни снимки (сн. 2). Наследниците на Николай Хайтов допълниха сбирката с негов портрет, рисуван от внучката му Елица Гизова.

По случай годишнината съвместно с Фондация „Памет“ МЗХГ изготви календар за 2020 г. с 12 снимки на ме-

ста в Родопите, описани в книгите на Хайтов, и цитати от негови произведения.

Пресцентър МЗХГ

СТРУКТУРИ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ (пощенски кодове, названия, ръководители и телефони)

21.01.2020 г.

3500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БЕРКОВИЦА - инж. Сашко КАМЕНОВ	0953 8 03 00	4400 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ПАЗАРДЖИК - инж. Ангел КУЗМАНОВ	034 44 83 95
2700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БЛАГОЕВГРАД - инж. Сашко ПОПОВ	073 88 50 09	4000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ПЛОВДИВ - инж. Мирслав ДИМИТРОВ	032 27 50 70
8000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БУРГАС - инж. Мариян КОСТАДИНОВ	056 89 43 70	7000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - РУСЕ - инж. Огнян САВЯНОВ	082 82 17 06
9000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ВАРНА - инж. Тодор ГИЧЕВ	052 69 29 30	8800 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СЛИВЕН - инж. Златка АЗМАНОВА	044 62 29 45
5000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО - инж. Николай НИКОЛОВ	062 60 00 59	4700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СМОЛЯН - инж. Венцислав ФУРЛАНСКИ	0301 6 75 20
6600 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - КЪРДЖАЛИ - инж. Юлиан КЕХАЙОВ	0361 6 54 50	1000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СОФИЯ - инж. Стоян ТОШЕВ	02 987 00 52
2500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - КЮСТЕНДИЛ - инж. Здраво ТОДОРОВ	078 55 05 10	6000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СТАРА ЗАГОРА - инж. Петър ЗАЯКОВ	042 63 97 37
5500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ЛОВЕЧ - инж. Павли БОГДАНСКИ	068 60 38 23	9700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ШУМЕН - инж. Емил ГЕЛОВ	054 80 07 03

ДРУГИ ПОДЕЛЕНИЯ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

1528 Горска семейнопролазна станция - София - инж. Мария БЕЛОВАРСКА	02 978 92 62	9000 ДПП „Златни пясъци“ - Варна - инж. Даринка САРОВА	052 35 55 61
4017 ГСС - Пловдив - инж. Йорданка АНГЪЧЕВА	032 62 84 67	5930 ДПП „Персина“ - Белене - инж. Стела ЛАЗАРОВА	0658 3 26 84
1303 Лесозащитна станция - София - инж. Илиян МУТАФИЙСКИ	02 988 53 01	2630 ДПП „Рилски манастир“ - гр. Рила - инж. Димитър ГРИГОРОВ	07054 22 93
9020 АЗС - Варна - инж. Мария КИРИЛОВА	052 51 06 79	7000 ДПП „Русенски Лом“ - Русе - инж. Иван ГРОЙЧЕВ	082 87 23 97
4017 АЗС - Пловдив - инж. Пенчо ДЕРМЕНДЖИЕВ	032 62 88 16	8800 ДПП „Сините камъни“ - Сливен - инж. Ирина ПЕТРОВА	044 66 29 61
5300 ДПП „Бялагарка“ - Габрово - инж. Цветан МАРКОВ	066 80 88 57	8162 ДПП „Странджа“ - Малко Търново - инж. Румяна ЦВЯТКОВА	05952 36 35
2880 ДПП „Беласица“ - с. Коларово - инж. Добриел РАДЕВ	07423 20 03	9700 ДПП „Шуменско плато“ - Шумен - инж. Васил ВАСИЛЕВ	054 80 07 65
1303 ДПП „Витоша“ - София - инж. Анна ПЕТРАКИЕВА	02 989 53 77	1303 Редакция на списание „Гора“ - София - инж. Борис ГОСПОДИНОВ	02 988 86 42
3000 ДПП „Врачански Балкан“ - Враца - инж. Николай НЕНЧЕВ	091 89 22 66		

ДЪРЖАВНИ ГОРСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ЮГОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Благоевград - инж. Дамян ДАМЯНОВ	073 88 42 03	16. 5800 ТП ДГС - Плевен - инж. Яни ПЕТКОВ	064 84 01 90
1. 2780 ТП ДГС - Белица - инж. Иван БОГДАНОВ	07444 23 16	17. 2260 ТП ДГС - Своге - инж. Христо ЯНЕВ	0726 9 87 01
2. 4470 ТП ДГС - Белово - инж. Димитър ТЕРЗИЕВ	03581 21 57	18. 5600 ТП ДГС - Троян - инж. Милко СТАНЧЕВ	0670 6 07 29
3. 2700 ТП ДГС - Благоевград - инж. Калин ЗАПЕВ	073 88 42 07	19. 5620 ТП ДГС - Черни Осъм - инж. Красимир ЦАНИН	0670 6 04 04
4. 2360 ТП ДГС - Брезник - инж. Петър САВЕВ	07751 30 51	20. 3460 ТП ДГС - Чиропочи - инж. Красимир ВЪЛКОВ	09554 21 97
5. 2900 ТП ДГС - гр. Гоце Делчев - инж. Манол КОЗЕЛОВ	0882 393999	21. 2140 ТП ДАС „Витиня“ - м. Витиня - инж. Тошко ПЕТКОВ	0723 9 87 45
6. 2960 ТП ДГС - Гърмен - инж. Денислав ПЕНЧОВ	0751 93 900	22. 3900 ТП ДАС „Муджур“ - с. Чупрене - инж. Димитър ХРИСТОЗОВ	0932 7 24 30
7. 2777 ТП ДГС - Добринище - инж. Бакоз КИШЕВ	07447 23 21	23. 5641 ТП ДАС „Русалка“ - Априлци - инж. Добромир НЕЙКОВ	06958 23 13
8. 2600 ТП ДГС - Дупница - инж. Пламен ПОЮКОВ	0701 51 380		
9. 2782 ТП ДГС - Еленица - инж. Васил СТАМБЕРОВ	0887 548162		

10. 2100 ТП ДГС - гр. Елин Пелин - инж. Николай ГАДЖАНОВ
11. 2180 ТП ДГС - Етрополе - инж. Иван ИВАНОВ
12. 2440 ТП ДГС - Земен - инж. Бисер ДАЧЕВ
13. 2050 ТП ДГС - Ихтиман - инж. Илана ЧАВДАРОВА
14. 2830 ТП ДГС - Катунци - инж. Марко ЗАПРЕВ
15. 2041 ТП ДГС - Костенец - инж. Йорданка КАРАМИШОВА
16. 2840 ТП ДГС - Кресна - инж. Иван ГЕРГОВ
17. 2300 ТП ДГС - Кюстендил - инж. Тони КОЛЕВ
18. 2772 ТП ДГС - Места - инж. Костадин КАСАПОВ
19. 2595 ТП ДГС - Небестино - инж. Войчо ПАЛАКАРСКИ
20. 2850 ТП ДГС - Петрич - инж. Христо ДЕЛИН
21. 2070 ТП ДГС - Пирдоп - инж. Венцислав ГЕОРГИЕВ
22. 2890 ТП ДГС - Първомай - инж. Симеон ЕФРЕМОВ
23. 2400 ТП ДГС - Радомир - инж. Веселин ВЛАДОВ
24. 2760 ТП ДГС - Разлог - инж. Иван ГЪРКОВ
25. 2630 ТП ДГС „Руски манастир“ - гр. Рила - инж. Георги КАВЗИМАЛСКИ
26. 2000 ТП ДГС - Самоков - инж. Александър КРОСНЕВ
27. 2800 ТП ДГС - гр. Сандански - инж. Атанас ДИМАНКОВ
28. 2730 ТП ДГС - Симитли - инж. Иван ГЕРИН
29. 1000 ТП ДГС - София - инж. Цветан ДИНЕВ
30. 2825 ТП ДГС - Струмяни - инж. Борислав КОТУЗОВ
31. 2200 ТП ДГС - Сливница - инж. Пламен МИШЕВ
32. 5700 ТП ДГС - Тетевен - инж. Дочо ДЮЧЕВ
33. 2460 ТП ДГС - Трън - инж. Георги ГЕОРГИЕВ
34. 2790 ТП ДГС - Якоруга - инж. Иван ДИВИЗИЕВ
35. 2117 ТП ДАС „Арамлиево“ - с. Огняново - инж. Мирослав ДЖУПАРОВ
36. 2347 ТП ДАС „Витошко - Стругена“ - с. Кладница - инж. Драгомир ПЕНЧЕВ
37. 2950 ТП ДАС „Дикчан“ - с. Сатобча - инж. Исмаил МОЛЛОВ
38. 2000 ТП ДАС „Искър“ - Самоков - инж. Атанас ДАРЕЛОВ
39. 4223 ТП ДАС „Кричим“ - с. Куртово Конаре - инж. Александър ЖЕКИН
40. 2500 ТП ДАС „Осогово“ - Кюстендил - инж. Васил ПУРОВ

СЕВЕРОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Враца - инж. Цветко ЦВЕТКОВ

1. 3900 ТП ДГС - Белоградчик - инж. Илиян ИЛИЕВ
2. 3500 ТП ДГС - Берковица - инж. Йордан ЙОНЧЕВ
3. 5672 ТП ДГС - Бормица - инж. Марин БАГАРОВ
4. 2140 ТП ДГС - Ботевград - инж. Лазаринка ЛЮТОВА
5. 3700 ТП ДГС - Вудин - инж. Радослав НИКОЛОВ
6. 3000 ТП ДГС - Враца - инж. Ивайло АНГЕЛОВ
7. 3474 ТП ДГС - Говеджа - инж. Милко БАЛГОВЕВ
8. 2240 ТП ДГС - Годеч - инж. Антон ПОПОВ
9. 5520 ТП ДГС - Лесичрен - инж. Пламен ПЕТРОВ
10. 5500 ТП ДГС - Ловеч - инж. Цветелинка ПЕНЧЕВА
11. 3600 ТП ДГС - Лом - инж. Георги ГЕНЕВ
12. 3100 ТП ДГС - Мездра - инж. Евгения ХРИСТОВА
13. 3400 ТП ДГС - Монтана - инж. Иван ПЕТКОВ
14. 5940 ТП ДГС - Никопол - инж. Атанас ПОПОВ
15. 3300 ТП ДГС - Оряхovo - инж. Снежана ГАРДАНСКА

СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Габрово - инж. Цвечелун МИЛАНОВ

1. 5000 ТП ДГС „Болярка“ - Велико Търново - инж. Йордан БОБОНКОВ 066 80 00 77
2. 5097 ТП ДГС - Буйнобци - инж. Румен ХАРАЛАМОВ 062 62 05 13
3. 7100 ТП ДГС - Бяла - инж. Борислав ДИМОВ 06151 66 80
4. 5300 ТП ДГС - Габрово - инж. Росен РАДЕВ 0817 7 27 80
5. 5100 ТП ДГС - Горна Оряховица - инж. Диана ВАСИЛЕВА 066 80 87 48
6. 5070 ТП ДГС - гр. Елена - инж. Иван ДИМИТРОВ 0618 6 00 65
7. 5360 ТП ДГС - Плачковци - инж. Мирослав ИЛИЕВ 06151 62 12
8. 7236 ТП ДГС - Разград - инж. Пламен КОЛЕВ 06770 20 40
9. 5250 ТП ДГС - Свищов - и.г. инж. Милко ДЕНЕВ 084 66 13 09
10. 5400 ТП ДГС - Севлиево - и.г. инж. Данчо ТОНЧЕВ 0631 6 02 19
11. 7300 ТП ДГС „Сеслав“ - гр. Кубрат - инж. Тони ДИМИТРОВ 0675 3 33 65
12. 7500 ТП ДГС - Силистра - инж. Петър ГЕОРГИЕВ 0848 7 27 27
13. 7600 ТП ДГС - Тупракан - инж. Людмил УЗУНОВ 086 82 40 87
14. 7236 ТП ДАС „Воден - Ири Хисар“ - инж. Кирил КОЛЕВ 0866 6 03 08
15. 7000 ТП ДАС „Дунав“ - Русе - инж. Йордан САРИЛИЕВ 0877 248 340
16. 7650 ТП ДАС „Каракуз“ - Дулово - инж. Таньо ТАНЕВ 082 82 02 177
17. 5462 ТП ДАС „Росица“ - м. Азълт - инж. Иван СТЕПАНОВ 0864 2 26 06

ЮГОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Сливен - инж. Пейчо ВЪРБАНОВ

1. 8500 ТП ДГС - Айтос - инж. Пенко ГЕОРГИЕВ 044 62 29 21
2. 8000 ТП ДГС - Бургас - инж. Кирил ПЕТКОВ 0558 2 26 25
3. 6199 ТП ДГС - Гурково - инж. Иван ДОНЧЕВ 056 84 23 69
4. 8700 ТП ДГС - Елхово - инж. Николай МИШИЕВ 04331 21 175
5. 8170 ТП ДГС - Звездец - инж. Атанас СПАСОВ 0478 8 82 62
6. 5170 ТП ДГС - Ивайловград - инж. Любомир ЯНЕВ 05959 230
7. 6100 ТП ДГС - Казанлък - инж. Мирена ТАТАРДЖИЙСКА 03661 60 20
8. 8400 ТП ДГС - Карнобат - инж. Светлин ВОДЕВ 0431 6 47 76
9. 8283 ТП ДГС - Кости - инж. Цветомир ГЕНОВ 0559 2 21 59
10. 8998 ТП ДГС - Кипилово - инж. Цветан СТОЕВ 0886843613
11. 8970 ТП ДГС - Котел - инж. Кемал ВЕЙС 0453 4 22 40
12. 6480 ТП ДГС - Магжарово - инж. Антони ТОДОРОВ 0884 389 956
13. 8162 ТП ДГС - Малко Търново - инж. Илия ЯНГЪЗОВ 05952 30 96
14. 6180 ТП ДГС - Мъглиця - инж. Тошо ПЕТРОВ 04321 23 16
15. 8900 ТП ДГС - Нова Загора - инж. Ганчо ПЕТРОВ 0457 6 20 33
16. 8152 ТП ДГС - Ново Паничарево - инж. Галин ГАКЕВ 05504 82 18
17. 6500 ТП ДГС - Свиленград - инж. Михаил МИХАЙЛОВ 0379 7 14 76
18. 8800 ТП ДГС - Сливен - инж. Димо ДИМОВ 044 62 27 42
19. 8300 ТП ДГС - Средец - инж. Димитър ЯНКОВ 05551 33 93
20. 6000 ТП ДГС - Стара Загора - инж. Иван ЧЕРТЕЛАНОВ 042 62 33 34
21. 8841 ТП ДГС - Стара река - инж. Ивайло РУСЕВ 04552 2161
22. 8890 ТП ДГС - Търговища - инж. Коста АПЛАМОВ 0454 22 50
23. 8980 ТП ДГС - Туча - инж. Пенка СТЕФАНОВА 04584 332
24. 8600 ТП ДГС „Тунджа“ - Ямбол - инж. Галина МАРТИНОВА 046 66 26 70
25. 6300 ТП ДГС - Хасково - инж. Любомир ИЛИЕВ 038 66 22 32
26. 8260 ТП ДГС - Царево - инж. Николай ВЪЛЧАНОВ 0590 5 21 73
27. 6200 ТП ДГС - Чирпан - инж. Живко СТОЯНОВ 0416 9 30 72
28. 8166 ТП ДАС „Граматикуво“ - Граматикуво - инж. Ганчо КОСТАДИНОВ
29. 6151 ТП ДАС „Мазалат“ - Горно Сахране - инж. Димчо РАДЕВ 05958 230
30. 8230 ТП ДАС „Несебър“ - Несебър - инж. Димитър МАНДУЛЕВ 04357 22 35

0554 4 33 83

31. 8290 ТП ДАС „Ропотамо“ - Бургас -
инж. Борислав ЦВЯТКОВ
32. 6560 ТП ДАС „Тополовград“ - Тополовград -
инж. Николай ЛАФЧИЕВ

056 52 10 06

0470 5 22 10

ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Смолян - инж. Ботьо АРАБАДЖИЕВ

0301 8 10 43

1. 4600 ТП ДГС „Алабак“ - Велинград - инж. Петър КОМСИЙСКИ
2. 6750 ТП ДГС - Ардино - инж. Емил ВОЙВОВОДОВ
3. 4230 ТП ДГС - Асеновград - инж. Слави БОГУТЕВ
4. 4580 ТП ДГС - Батак - инж. Георги СЕРАФИМОВ
5. 4824 ТП ДГС - Борино - инж. Атанас ЧАУШЕВ
6. 4831 ТП ДГС - Доспат - и.г. инж. Стилиян БАЛТАЛИЕВ
7. 4980 ТП ДГС - Златоград - инж. Съби ДИМИТРОВ
8. 4300 ТП ДГС - Карлово - инж. Златю КАЛЧЕВ
9. 6870 ТП ДГС - Кирково - инж. Митко МАНЕВ
10. 4341 ТП ДГС - Клисурса - и.г. инж. Атанас СТОЙНЕВ
11. 6900 ТП ДГС - Крумовград - инж. Светослав ЧОЛАКОВ
12. 4820 ТП ДГС - Михалково - инж. Али ЧОЛАКОВ
13. 6800 ТП ДГС - Момчилград - инж. Илия МИНЧЕВ
14. 4400 ТП ДГС - Пазарджик - инж. Гаврил РАНГЕЛОВ
15. 4500 ТП ДГС - Панагюрище - инж. Петър ТОДОРОВ
16. 4550 ТП ДГС - Пещера - инж. Костадин ГАГОВ
17. 4002 ТП ДГС - Пловдив - инж. Красимир КАМЕНОВ
18. 4270 ТП ДГС - Първомай - инж. Русин ХРИСТОВ
19. 4640 ТП ДГС - Ракитово - инж. Муса Ибрахим АЛИ
20. 4580 ТП ДГС „Родопи“ - м. Беглика - инж. Петър МИРЧЕВ
21. 4633 ТП ДГС - Селище - инж. Велизар ЧОЛАКОВ
22. 4747 ТП ДГС - Славейно - инж. Кръстю УЗУНОВ
23. 4770 ТП ДГС - Смилян - инж. Анатолий ЕЛЕВ
24. 4700 ТП ДГС - Смолян - инж. Станко ДЕЛИЯНЧЕВ
25. 4825 ТП ДГС - Триераг - инж. Захарина БАКЛАРЕВА
26. 4890 ТП ДГС „Акад. Н. Хайтов“ - с. Хвойна -
инж. Борис КЪДРИНСКИ
27. 4180 ТП ДГС - Хисар - инж. Добрин ИВАНОВ

056 52 10 06

0470 5 22 10

ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Смолян - инж. Ботьо АРАБАДЖИЕВ

0301 8 10 43

1. 4600 ТП ДГС „Алабак“ - Велинград - инж. Петър КОМСИЙСКИ
2. 6750 ТП ДГС - Ардино - инж. Емил ВОЙВОВОДОВ
3. 4230 ТП ДГС - Асеновград - инж. Слави БОГУТЕВ
4. 4580 ТП ДГС - Батак - инж. Георги СЕРАФИМОВ
5. 4824 ТП ДГС - Борино - инж. Атанас ЧАУШЕВ
6. 4831 ТП ДГС - Доспат - и.г. инж. Стилиян БАЛТАЛИЕВ
7. 4980 ТП ДГС - Златоград - инж. Съби ДИМИТРОВ
8. 4300 ТП ДГС - Карлово - инж. Златю КАЛЧЕВ
9. 6870 ТП ДГС - Кирково - инж. Митко МАНЕВ
10. 4341 ТП ДГС - Клисурса - и.г. инж. Атанас СТОЙНЕВ
11. 6900 ТП ДГС - Крумовград - инж. Светослав ЧОЛАКОВ
12. 4820 ТП ДГС - Михалково - инж. Али ЧОЛАКОВ
13. 6800 ТП ДГС - Момчилград - инж. Илия МИНЧЕВ
14. 4400 ТП ДГС - Пазарджик - инж. Гаврил РАНГЕЛОВ
15. 4500 ТП ДГС - Панагюрище - инж. Петър ТОДОРОВ
16. 4550 ТП ДГС - Пещера - инж. Костадин ГАГОВ
17. 4002 ТП ДГС - Пловдив - инж. Красимир КАМЕНОВ
18. 4270 ТП ДГС - Първомай - инж. Русин ХРИСТОВ
19. 4640 ТП ДГС - Ракитово - инж. Муса Ибрахим АЛИ
20. 4580 ТП ДГС „Родопи“ - м. Беглика - инж. Петър МИРЧЕВ
21. 4633 ТП ДГС - Селище - инж. Велизар ЧОЛАКОВ
22. 4747 ТП ДГС - Славейно - инж. Кръстю УЗУНОВ
23. 4770 ТП ДГС - Смилян - инж. Анатолий ЕЛЕВ
24. 4700 ТП ДГС - Смолян - инж. Станко ДЕЛИЯНЧЕВ
25. 4825 ТП ДГС - Триераг - инж. Захарина БАКЛАРЕВА
26. 4890 ТП ДГС „Акад. Н. Хайтов“ - с. Хвойна -
инж. Борис КЪДРИНСКИ
27. 4180 ТП ДГС - Хисар - инж. Добрин ИВАНОВ

28. 4710 ТП ДГС - Широка лъка - инж. Тодор КУШАЛЕВ
29. 4571 ТП ДАС „Борово“ - м. Вълча поляна -
инж. Пламен ДЖИХАНОВ
30. 6600 ТП ДАС „Женда“ - Кърджали - инж. Николай ЯНЧЕВ
31. 4800 ТП ДАС „Избора“ - Дебин - инж. Николай ЯНКУЛОВ
32. 4241 ТП ДАС „Кормисош“ - Лъка - инж. Динко ГОСПОДИНОВ
33. 4600 ТП ДАС „Чепино“ - м. Сухата лъка -
инж. Гено ПЕЕВ-КАРАПЕЕВ
34. 4142 ТП ДАС „Тракия“ - с. Стряма - инж. Огнян ХРИСТОВ
35. 4580 ТП ДАС „Широка поляна“ - м. Широка поляна -
инж. Паун ВЛАСЕВ

0887 563 525

0882 715 091

0876 806 598

0885 838 782

0887 637 415

0885 003 335

0885 055 661

0885 599 107

СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Шумен - инж. Веселин НИНОВ

054 83 31 23

052 61 31 59

0538 4 21 06

05391 21 06

05731 21 05

058 60 66 78

08820353399

0605 6 21 54

0518 4 21 70

05351 22 80

05153 20 90

0601 6 48 50

0517 27 232

054 80 04 64

0579 7 32 23

05343 21 06

05751 22 71

0608 4 20 47 18

05141 23 58

1. 9000 ТП ДГС - Варна - инж. Иван ИВАНОВ
2. 9850 ТП ДГС - Преслав - инж. Живко АЛЕКСИЕВ
3. 9870 ТП ДГС - Върбича - инж. Муса КЯЗЪМ
4. 9500 ТП ДГС - Генерал Тошево -
инж. Йорданка НАЙДЕНОВА
5. 9300 ТП ДГС - гр. Добрич - инж. Цанко НИКОЛОВ
6. 9900 ТП ДГС - Нови пазар - инж. Павелка ХИНЕВА
7. 7900 ТП ДГС - гр. Омуртаг - инж. Красимир НИКОЛОВ
8. 9200 ТП ДГС - Провадия - инж. Живко ЖИВКОВ
9. 9820 ТП ДГС - Смядово - инж. Сава САВОВ
10. 9170 ТП ДГС - Суворово - инж. Радостин ЖЕЛЯЗОВ
11. 7700 ТП ДГС - Търговище - инж. Стела АТАНАСОВА
12. 9261 ТП ДГС - Цонево - инж. Антон ДИМИТРОВ
13. 9700 ТП ДГС - Шумен - инж. Младен МАНЕВ
14. 9600 ТП ДАС „Балчик“ - Балчик - инж. Калинка ТОДОРОВА
15. 9751 ТП ДАС „Паламара“ - с. Венец - инж. Себен БАШЛЪ
16. 9450 ТП ДАС „Тервел“ - гр. Тервел - инж. Георги БОТЕВ
17. 7800 ТП ДАС „Черни Лом“ - Попово -
инж. Симеон ДАВИДКОВ
18. 9100 ТП ДАС „Шерба“ - с. Старо Оряхово -
инж. Йордан РАДОСЛАВОВ

Институт за гората - Българска академия на науките -
централа

директор проф. г-р Миглена ЖИЯНСКИ

Лесотехнически университет -

централа

ректор чл.-кор. проф. Иван ИЛИЕВ

Учебно-опитно горско стопанство „Петрохан“ - с. Бързия -

инж. Калин НИКОЛОВ

Учебно-опитно горско стопанство - „Георги Ст. Аврамов“ -

м. Юндола - инж. Величко ДРАГАНОВ

„Агрорестроект“ ЕООД - София - инж. Румен РАЙКОВ

Съюз на лесовъдците в България - проф. г-р Иван ПАЛИТОРОВ

„Булпроф“ - инж. Антоний СТЕФАНОВ

Научно-технически съюз по лесотехника -

проф. г-р Веселин БРЕЗИН

Федерация на синдикалните организации от горското
стопанство и горвопреработващата промишленост -

инж. Петър АБРАШЕВ

Национална федерация „Земеделие и горско стопанство“

към КТ „Подкрепа“ - Анаелия ИВАНОВА

Асоциация на горските фирми в България -

инж. Иван ПЕНКОВ

Бранишова камара на горвопреработващата и мебелната

промишленост - Галин ГОСПОДИНОВ

Асоциация на преработвателите на горвесина в България -

Красимир ДАЧЕВ

Национално сдружение „Горобладелец“ -

инж. Янко КАРАМИТЕВ

Асоциация „Общински гори“ - инж. Тихомир ТОМАНОВ

Сдружение „Частен лесовъд“ - инж. Атанас КАЙКОВ

02 962 04 42

02 862 20 52

02 91 907

02 962 59 97

0887 790 032

0359 3 10 10

02 988 00 24

02 981 86 32

02 952 11 35

02 988 36 83

02 952 31 21

0889 007 998

0888 695 549

02 963 42 99

02 818 59 11

0896 643 596

0888 152 366

0885 312 850

Списъкът отразява промените, настъпили до редакционното приключване на броя - 21.01.2020 г.
За забелязани пропуски и неточности съобщавайте на тел. 02/988 86 42; тел./факс 988 04 15 (сп. „Гора“).

Календар на международните събития в сферата на горите, лова, риболова и туризма за периода януари-март 2020 г.

Събитие	Дата	Локация	Кратка информация
Семинар за новостите в сферата на горското стопанство. Сътрудничество на регионите за иновации в управлението на горите, използване на дървесина и услуги от горските екосистеми	15-16 януари	Флоренция, Италия	Изданието на семинара през 2020 г. ще бъде домакин на мрежата ROSEWOOD, с координираната подкрепа на програма „Хоризонт 2020“, чиято основна цел е повишаване на устойчивостта на дървесината чрез междурегионален трансфер на знания
Тематичен семинар за мобилизиране на ресурсите за Глобалната рамка за биологичното разнообразие след 2020 г.	14-16 януари	Берлин, Германия	
Среща на директорите на Партньорството за сътрудничество в горите	27 януари	Рим, Италия	Мисията на Партньорството за сътрудничество по горите е да насърчава устойчивото управление на всички видове гори и да засили дългосрочната политическа ангажираност в тази връзка. Събитието се провежда ежегодно
Международна научна конференция „Генетика към устойчиво управление на горите в условията на променящия се свят“	27-30 януари	Авиньон, Франция	Конференцията ще покаже съвременния научен напредък през последните пет години в областта на еволюционните науки, което ще даде информация за устойчивото управление на горите. Ще се презентират и някои от основните резултати на проекта „H2020 GenTree“
„Лов и куче“ 2020	28 януари - 2 февруари	Дортмунд, Германия	Най-голямото ловно изложение в Европа. Около 800 национални и международни изложители представят широката си гама от продукти и услуги за всички ловци, любители на кучета и природа в шесте изложбени зали на изложението. Провеждат се много кампании и демонстрации на ловна тематика
Правнообвързващо споразумение - заседания към Процес „Гори Европа“	27-29 януари	Женева, Швейцария	
Международна конференция „Гори, биоразнообразие и промени в климата“	4-5 февруари	Брюксел, Белгия	Основна тема на конференцията ще бъде натискът, който търпят горските екосистеми на ЕС поради изменението на климата и неустойчивото управление на горите
Изложение „ХИТ - страст към природата“	8-10 февруари	Виченца, Италия	Международно изложение за посетители, интересувачи се от лов, спортове и туризъм
Изложение „Die Hohe Jagd 2020“	20-23 февруари	Залцбург, Австрия	Изложение за посетители, интересувачи се от лов, риболов, приключения и пътувания
Изложение „Лов и риболов 2020“	20-23 февруари	Москва, Русия	Международно изложение за лов и риболов
IX международна конференция на Международния съюз на горските изследователски организации	23-27 февруари	Роторуа, Нова Зеландия	
Конференция „Управление на горите за подобряване на екосистемните услуги в световен мащаб“	26-27 февруари	Бон, Германия	Целта на конференцията е да събере и синтезира научните доказателства, свързани със съвременното състояние на интегрираните подходи за управление на горите
Световен ден на дивата природа 2020	3 март		Организатор CITES
Управление на горите в XXI век	3-5 март	Потсдам, Германия	Заклучителна конференция на научноизследователските проекти FORMASAM, REFORCE и FOREXCLIM с участието на научни експерти по управление на горите от цяла Европа, които ще обсъдят ролята на горите и управлението на горите в контекста на изменението на климата
Африканска комисия по горите и дивата природа (AFWC)	9-13 март	Скукуза, ЮАР	Създадена през 1959 г., AFWC е една от шестте регионални комисии по горите на ФАО за предоставяне на политически и технически форум на държавите по проблемите на горите. Срещата се провежда на всеки две години
Пленарно заседание на Глобалната инициатива за мониторинг на горите 2020	9-13 март	Рим, Италия	Партньорите на Глобалната инициатива за мониторинг на горите имат чести срещи по съвместни дейности, както и годишно пленарно заседание, което има за цел да насърчи изграждането на глобалната мрежа от мониторинг на горите и национален капацитет в развиващите се страни
Глобален симпозиум за биологично разнообразие и почви	10-12 март	Рим, Италия	Провежда се в централата на ФАО в Рим. Тази научно-политическа среща се организира съвместно от Глобалното партньорство за почвите, Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, Междуправителствената техническа група по почвите и Глобалната инициатива за биологично разнообразие на почвите
Изложение „CINEGETICA 2020“	19-22 март	Мадрид, Испания	Международно изложение за лов и риболов
Специално събитие във връзка с Международния ден на горите 2020	20 март	Ню Йорк, САЩ	Организатор е Секретариатът на UNFF
Международен ден на горите 2020 - Горите и биоразнообразието	21 март		
Международен ден на водите 2020	22 март		
Изложение „Природа, лов и риболов“	25-29 март	Пловдив, България	Международната изложба среща фирми, институции и специалисти, свързани с горско стопанство, лов, риболов и опазване на природата. Изложителите представят съоръжения и оборудване за къмпинг, туризъм, риболов и лов
Изложение „Салон на лова - Рамбуйе“	27-30 март	Мант-ла-Жоли, Франция	Изложението е едно от най-широко признатите събития в сферата на лова и природата във Франция
UNFF неформални срещи	март	Ню Йорк, САЩ	Подготовка за 15 сесия на Форума по горите

70 години Катедра „Дендрология“

Седмдесетгодишнината на Катедра „Дендрология“ на Факултет „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет беше отбелязана на 30 ноември 2019 г. в УОГС „Петрохан“ - с. Бързия. Гости на тържеството, открито от проф. г-р Стефан Юруков - дългогодишен ръководител на Катедрата, бяха чл.-кор. проф. г.н. Иван Илиев - ректор на ЛТУ, проф. г-р Милко Милев - зам.-ректор по учебната дейност, доц. г-р Нено Тричков - зам.-ректор по научноизследвателската дейност, доц. г-р Мариус Димитров - декан на Факултета по горско стопанство и член на Катедрата, доц. г-р Христо Михайлов - ръководител на катедра „Довно стопанство“, г-р Красимир Косев - директор на Университетските ботанически градини при Софийския университет, инж. Калин Николов - директор на УОГС „Петрохан“, настоящи и бивши членове на Катедрата.

Гл. ас. г-р Евгени Цавков направи историческа ретроспекция на развитието на Катедрата. С архивни материали и любопитни факти бяха представени преподаватели с кръгли годишнини от рождението им - проф. Борис Стефанов - 125 години, проф. Атанас Ганчев - 100 години, проф. Венко Калинков - 95 години, и проф. Недялко Делков - 90 години. Накратко бяха презентирани съдържанието и развитието на отделните дисциплини, които са част от „родословието“ на Катедрата. Доц. Виолета Димитрова представи дисциплината „Ботаника“, изучавана във всички факултети на ЛТУ. Доц. Светослав Анев - насоките на развитие на дисциплината „Физиология на растенията“. Доц. Мариус Димитров сподели теоретичното и практическото значение на дисциплината „Фитоценология“ като екология на растителните съобщества, както и приложимостта ѝ за различни цели в горското стопанство. Проф. Петър Желев сподели проблемите на горската генетика и селекция от началото на преподаването ѝ от проф. Мако Даков до съвременните ѝ аспекти. Дисциплината „Дендрология“, нейните преподаватели и постижения бяха представени от гл. ас. Евгени Цавков. Поздравления по тържествения повод бяха отправени от чл.-кор. проф. Иван Илиев, доц. Мариус Димитров, доц. Христо Михайлов, г-р Красимир Косев. Доц. Величко Гагов сподели своя опит като дългогодишен член на Катедрата и неин ръководител.

Във фоайето на студентската база беше оформена изложба на архивни материали, включващи първите лекции по дендрология (1927-1928 г.), първи дипломни работи по дендрология и декоративна дендрология, учебни помагала, статии. Представено бе „родословното дърво“ на Катедрата и нейните ръководители, животът и дейността на преподавателите акад. Борис Стефанов, проф. Венко Калинков и проф. Недялко Делков. В дендрариума на УОГС „Петрохан“ бяха засадени 8 фидапки от различни дървесни видове, символизиращи 8-те направления в Катедрата.

От създаването

Още през 1925 г. е поставено началото на университетското преподаване на дисциплината „Дендрология с екология и анатомия на дървото“ в България с преподавател проф. Борис Стефанов - първият български

Участниците в тържеството

дендролог и ботаник от световна величина. На 22.06.1949 г. със заповед на председателя на Комитета за наука, изкуство и култура (КНИК) той е назначен за титуляр на новосъздадената Катедра „Дендрология и анатомия на дървото“.

Назначаването му за ръководител на Катедрата е логично предвид авторитета му на учен с енциклопедични познания и значими приноси в почти всички области на ботаниката и лесобиологичната наука.

След създаването на самостоятелния Висш лесотехнически институт през 1953 г. към Катедрата постепенно се обособяват и нови дисциплини: „Ботаника с физиология“, която се чете в началото от хонорувания преподавател Стою Вълев, впоследствие професор по ботаника във Фармацевтичния факултет на Софийския университет, по-късно курсът е поет от доц. г-р Атанас Гегов, а след 1968 г. се чете от доц. Венко Калинков. Проф. Атанас Ганчев, като приемник на курса по дендрология, четен от акад. Борис Стефанов, и с откритието на новата специалност „Зелено градско строителство“ (1951 г.) поставя началото на дисциплината „Декоративна дендрология“. Обособяването на самостоятелна „Физиология на дървесните растения“ става с привличането на доц. Цветана Македонска за преподавател и титуляр на дисциплината. След преминаването на проф. Иван Добринов през 1976 г. към Катедра „Дендрология“, част от нея става и дисциплината „Горска генетика и селекция“, която дотогава е била в състава на Катедра „Лесовъдство“. През учебната 1984-1985 г. се обособява друга нова дисциплина - „Фитоценология“, която чете доц. Димитър Павлов. Гордост за Катедрата е, че първият хабилитиран преподавател по горска екология с основи на месторастенето е доц. Желез Дончев, който е достоен продължител на направлението „Учение за горските местостояния“, започнато от акад. Борис Стефанов.

На базата на 5-те основни дисциплини след приемането на трисепенна система на висше образование в Лесотехническия университет в Катедрата се обучават и студенти от магистърска степен по учебните предмети: „Дендрология на чуждоземни видо-

ве“, „Опазване на биологичното разнообразие“ и „Подобряване на горскогървесните видове“.

Днес обучението на студентите по дисциплините, преподавани в Катедрата, се осъществява от 11 преподаватели, от тях 8 хабилитирани и 3 нехабилитирани, както и един организатор учебна дейност.

Ръководителите на Катедрата от създаването ѝ са 11 наши изявени преподаватели, а през годините името ѝ е променяно 4 пъти. Основните промени касаят 70-те години на миналия век, когато при обособяването на факултетите през 1974 г. Катедрата, дотогава (25 години) с името „Дендрология с анатомия на гървото“, преминава в новосъздадената „Горски култури“. През 1976 г. с отделянето на проф. Иван Добринов от Катедра „Лесовъдство“ се формира нова с името „Горска ботаника и селекция“. С това име Катедрата съществува до 1984 г., когато се трансформира в „Дендрология“.

Резултат от дългогодишната работа на преподавателите в Катедрата са големият брой защитени дипломни работи от студенти бакалавърска и магистърска степен - общият им брой към 2019 г. е 568. В Катедрата се съхраняват студентските дипломни работи по дендрология още от дипломирането на първия випуск през 1929 година.

Първите докторски дисертации са защитени през 1960 г., а до днес броят на защитените докторски тези е 35. От тях 30 за образователна и научна степен „доктор“ (вкл. „кандидат на науките“), 3 - за „док-

Символично засаждане на фиданки в дендрариума на УОГС „Петрохан“

тор на науките“, и 2 хабилитационни труда.

Изминатият дълъг път от създаването на Катедра „Дендрология“ е повод да си спомним за трудностите и всеотдайността на нашите предшественици и първостроителите на едно звено, основополагащо за лесовъдската специалност. Повод за гордост е за нас, че идеите, с които нашите предшественици са започнали изграждането ѝ, са продължени и днес. Катедра „Дендрология“ има памет, съхранена през годините, има и бъдеще, за което е гаранция ентузиазмът и добрият и колегиален дух на настоящия ѝ колектив.

Проф. д-р Стефан ЮРКОВ
Гл. ас. д-р Евгени ЦАВКОВ

Новини от природните паркове

Природен парк „Сините камъни“ на 39 години

На 28 ноември м.г. бяха отбелязани 39 години от обявяването на Природен парк „Сините камъни“ - Сливен. В своето слово директорът инж. Ирина Петрова благодари на служителите на Парка за всеотдайната работа. Екипът на Дирекцията отпразнува събитието съвместно с ученици от сливенските училища. Празничната програма беше изпъстрена с интересни игри с екологична насоченост, в които децата се запознаха с интересна информация за местната природа.

През 1957 г. на територията е създаден лесопарк. Обявен е за Нарoden парк през 1980 г. от Комитета по опазване на околната среда при Министерския съвет върху 7094.1 ха - територия, представляваща уникално, взаимносвързано единство между релеф, водни течения, флора и фауна, скални образувания и панорама, разположена на южните склонове на Източна Стара планина (Удвой планина, или Чатал Балкан). Целта е опазване на природните екосистеми, специфичния ландшафт и скалните образувания. През 2000 г. съгласно Закона за защитените територии Паркът е прекатегоризиран в природен. На 5 август 2002 г. територията му е увеличена на 11 380.8 хектара. Днес той се простира в Източна Стара планина и нейните разклонения Стиговска планина и Гребенец.

ПП „Сините камъни“ е вписан в CORINE BIOTOPES, къ-

Екипът на ДПП „Сините камъни“

дето е определен като „нисък планински масив със забележителни скални формации, пресечен терен и впечатляващ пейзаж, с голямо биологично разнообразие от ендемити, реликти, редки и застрашени от изчезване растения и животни, важен ареал на грабливи птици, забележим с естествени гори от мизийски бук и ксеротермни дълбоки гори. Сливенските „Сини скали“ - масивът, символ на Сливен и Сливенския Балкан, с многоцветните кварц-порфирни скали, придаващи особен, неповторим изглед на планината, е един от стотите подобни хабитата в Европейския съюз“.

Мирослава ГРУНОВА

Природен парк „Персина“ навърши 19 години

На 4 декември м.г. Природен парк „Персина“ отбеляза 19 години от обявяването на защитената територия. По случай празника в Посетителския център на Парка беше открита изложбата „Пътят на червеногушата гъска“, подготвена от Българското дружество за защита на птиците. Присъстваха представители на местни институции, природозащитни клубове, ученици и деца от детски градини, природолюбители.

Изложбата, която гостува за пръв път в района на р. Дунав, проследява прелетния път на гъските с интерактивни и игрови елементи. Експозицията е изградена от няколко модула, всеки от които отговаря

на конкретна тема, свързана с начините за опазване на вида. Специални преградни елементи оформят пространство, наподобяващо лабиринт, който показва пътя на миграцията. Червеногушата гъска е застрашен вид в световен мащаб. Откроява се сред останалите с красивото съчетание в оперението си на червено, бяло и черно. Прелита огромно разстояние от 6000 км, за да зимува в района на северното и западното крайбрежие на Черно море. Малка част от популацията зимува по поречието на р. Дунав, на територията на ПП „Персина“, в смесени ята с голяма белочела гъска и сива гъска. Изложбата ще бъде отворена за посещение до края на февруари.

Даниела КАРАКАШЕВА

Деца се забавляваха и учиха в ДПП „Странджа“

Повече от 300 деца на възраст от 5 до 12 години се докоснаха до магията на Странджа в края на миналата година.

Най-малките от ДГ „Юрий Гагарин“ - Малко Търново, играха различни забавни игри, събираха разделно отпадъци, разглеждаха цветя, научиха кое отличава насекомите, влечугите, рибите и птиците от останалите животни.

Забавна и полезна беше срещата на експерти от ДПП „Странджа“ с четвъртокласници от СУ „Петко Росен“ - Бургас, организирана от читалище „Св. св. Кирил и Методий 1985“ - Бургас, в Нощта на прилепите. Всички заедно отбелязаха инициативата с интересни игри на открито, които пресъздаваха части от живота на тайнствените бозайници, и полезна информация, поднесена по интригуващ начин.

С живота на прилепите бяха запознати и учениците от III клас на бургаското училище „Св. Климент Охридски“ от забавна презентация, изнесена при посещението им в ДПП „Странджа“.

Второкласниците от СУ „Васил Левски“ - Малко Търново, научиха как изглеждат листата, плодовете и семената на най-често срещаните в Парка дървесни видове. С помощта на своите учители и служителите на Дирекцията учениците изработиха от листа фигури на животни, пеперуди и риби.

Експертът от Парковата дирекция инж. Иван Камбуров показа на малките природолюбители от „Тренелариум Kids“ местността Сливката и ги преведе през най-стария в страната резерват „Силкосия“.

Интересни за гостите бяха интерпретативният маршрут „В царство то на зелениката“ и разходката около стари къщи в с. Кондолово. В посетителския център „Бялата къща“ в Малко Търново екип на ДПП „Странджа“ посрещна децата със специални потребности от Центъра за настаняване от семеен тип в с. Атия, община Созопол. За младежите, на възраст от 7 до над 18 години, бяха подготвени интересни преживявания - те рисуваха природни картини, разглеждаха насекоми под лупа, гледаха с очите на насекомите, караха природен велоергометър и видяха на живо полезните растения, които се срещат в Природен парк „Странджа“.

Йоана ГЮРОВА

Успешно партньорство създаде библиотеките в планината

Дирекцията на Природен парк „Витоша“ получи грамота в категорията „Успешно партньорство“ по време на традиционното връчване на годишните награди на Сто-

лична библиотека.

Наградата беше връчена на директора на Природния парк д-р инж. Анна Петракиева на 17 декември м.г. на тържествена церемония в Мраморното фоайе от директора на Столична библиотека Юлия Цинзова (сн. 1) за съвместния социален проект „Библиотеки в планината“, стартирал през юни 2016 година.

В резултат от изпълнението на Проекта на пет от най-посещаваните места на Витоша (м. Дендрариума, Детски екостанционар „Бели брези“, х. „Момина скала“, х. „Алеко“ и на Черни връх) бяха монтирани мобилни библиотеки, от които всеки посетител на пла-

нината може да взема напълно безплатно книги (сн. 2). За етикетите книги се връщат или в планинските библиотеки, или в сградата на Столична библиотека, като ползвателите получават безплатна читателска карта. Разходките по витошките пътеки, съчетани с обогатяващи срещи с литературата, дават на посетителите на планината нови вълнуващи преживявания.

Инж. Юлия МИХАЙЛОВА

ЮЦДП - Смолян: Мерки за борба с насекомните Вредители

Провокирани от последствията, причинени от ветровала на 18 януари 2018 г., повалили десетки хиляди кубични метри иглолистна дървесина, и отчитайки риска от бъдещи увреждания, в началото на 2018 г. експерти от Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, поканиха екип учени от Института за гората - БАН, да извърши оглед на засегнатите иглолистни насаждения в района на ДГС - Смолян. Резултатите от огледа показваха, че съществува реална опасност от размножаване и ново нападение от корояди и други насекоми, хранещи се с живи дървета. През пролетта на 2018 г. ЮЦДП - Смолян, възложи на експертния екип от ИГ изпълнението на проект за мониторинг на насекомите, хранещи се с жива дървесина по смърча, елата и белия бор в териториите на ДГС - Смолян, засегнати от ветровала. Проектът целеше установяване на основните видове насекоми, наблюдение на тях-

ното развитие и размножаване в актуалните условия в горите след ветровала, както и набелязване на ефективни мерки за борба и минимизиране на бъдещи повреди върху живите дървета на територията на Стопанството.

През есента на 2019 г. междинните резултати от година и половина проучвания показваха, че опасността от размножаване и нападение върху здрави насаждения в близост до ветровалните територии на Стопанството е реална. С помощта на феромонове уловки беше отчетена висока численост на основните видове корояди в района - доказателство за опасност от нападения върху здрави дървета през 2020 година. В същото време във феромоновите уловки бяха установени и видове специализирани хищници по корояда, но със сравнително ниска численост, с която не биха оказали съществено въздействие върху вредителите.

Експертите отчетоха, че въпреки стройната организация за бързо усвояване на повредената дървесина, наличието на остатъчен хранителен субстрат (пънове, върхни части на стъбла и клони) позволява размножаването на най-опасните видове корояд по смърча (*Ips typographus*) и белия бор (*Ips acuminatus*).

През 2020 г. ЮЦДП - Смолян, планира провеждането на редовни наблюдения за своевременно регистриране на нападения в засегнатите от ветровала гори. Предвидено е и залагане на ловни дървета, чрез които да се редуцира числеността на вредителите. Разглеждани са и възможностите за прилагане на методи за биологична борба с короядите чрез използване на патогенни гъби, които ще бъдат реализирани с помощта на експертите от Института за гората - БАН.

Андреана ТРИФОНОВА

ЮЗДП - Благоевград: Нова система за наблюдение и ранно откриване на пожари

На 3 декември м.г. една от най-големите китайски технологични компании в областта на охранителните технологии „Dahua Technology“ дари на България система за наблюдение и ранно откриване на възникнали пожари в горски територии.

Системата е предоставена на Югозападното държавно предприятие и ще бъде монтирана на територията на ДЛС „Витошко - Студена“ - с. Кладница, като в периметъра ѝ ще попадат гори в Пернишко, Радомирско и Самоковско.

„Мотивирани сме да презентираме въз-

можностите на „Dahua Technology“ със споделената грижа и отговорност за опазване на българските гори като част от нашата обща природа“ - заяви Колин Уанг - директор за Северна, Централна и Източна Европа.

„Опазването на горите от пожари е един от основните акценти в нашата дейност и се стремим да увеличим капацитета си за превенция и контрол на възникването и овладяването на огнените бедствия и да разширим максимално площите, върху които действат високотехнологични реше-

ния, като предоставеното ни днес“ - подчерта директорът на ЮЗДП - Благоевград, инж. Дамян Дамянов.

Предприятието има утвърден опит в областта на ранното известяване на пожари - на територията му са монтирани 9 противопожарни кули, които работят повече от 4 години. Изградената система покрива над 10 % от горските територии в обхвата на ЮЗДП, които са изложени на най-голям риск от пожари на територията на Благоевградска област.

Снежана ПАСКАЛЕВА

СИДП - Шумен: Залесени са над 31 000 фиданки от медоносни видове

В индикативния график на Програмата за развитие на селските райони през април 2020 г. е предвиден прием по подмярка 8.1 „Залесяване и поддръжка“. По него се предвижда да бъдат залесени 23 000 дка само с медоносни видове, обяви министърът на земеделието, храните и горите Десислава Танева.

По време на залесителна кампания миналата есен в подкрепа на политиката за увеличаване на залесяването с медоносни видове в ДЛС „Тервел“ - гр. Тервел, са залесени 25 160 акациеви фиданки и 6000 фиданки от гледичия на площ 68 декара.

Залесяването е в подкрепа на сектор „Пчеларство“, който е с ключово значение не само за България, но и за Европа и в подкрепа на Националната пчеларска програма, която в бъдещите три години е с добавени мерки в полза на стопаните, с цел създаване на устойчива среда за пчелните семейства.

Заедно с медоносните видове са залесени и 16 200 церови фиданки, като освен създадените нови площи за пчелните семейства са възстановени полезащитни горски пояси от 60-те години на миналия век в лошо състояние. Възобновяването на поясите е при-

оритет за стопанството през последните три години, като през 2017 г. са възстановени 39 дка, през 2018 г. - 53 дка, и през 2019 г. - 17 декара. Тези уникални по рода си в Европа горски ивици са от ключово значение в борбата с ветровата ерозия, за подобряване на микроклимата, оказващи въздействие за по-ефективно използване на селскостопанските растения с повишаване на добивите до 30 %, за подобряване и разнообразяване на ландшафта на района, за увеличаване на дивеча и неговата по-добра защита.

Татяна ДИМИТРОВА

Пазарът на дървесина е изправен пред сериозни трудности

Директорите на държавните горски предприятия бяха оправомощени със Заповед № 49-356/18.10.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите Десислава Танева да организират и провеждат ежегодно консултации с представители на браншовите организации в горския сектор (по чл. 215 от Закона за горите) и на организации на ползватели на дървесина. Консултациите касаят политиката и практиката при възлагането на дейностите и ползването на дървесина в горските територии - държавна собственост, в териториалния обхват на съответното държавно горско предприятие. Заповедта предвижда резултатите от консултациите да бъдат оформени в протоколи, които да бъдат публикувани на интернет страниците на МЗХГ, ИАГ и съответното държавно предприятие.

В проведените срещи в страната през ноември и декември м.г. участие взеха представителите на Сдружението „Асоциация на дърводобивните фирми в България“ - Търговище, Асоциацията на горските фирми в България и „Булпрофор“, на дърводобивни и дървообработващи предприятия - „Гораинвест“ АД, „Кроношпан България“ ЕООД, „Кастамону България“ АД, „Свило-цел“ ЕАД и други организации на ползватели на дървесина. Присъстващите бяха запознати с одобрените годишни планове за ползване на дървесина през 2020 г. в териториалните поделения в обхвата на шестте държавни предприятия и с предстоящите процедури за ползване на дървесина през 2020 г., съгласно действащата нормативна уредба.

Пред ръководствата на държавните горски предприятия бяха формулирани основни проблеми в бранша. В заводите залежава нерализирана продукция заради предлаганата от страните в Северна и Централна Европа по-евтина дървесина. Спад в цената и застой при реализацията се наблюдава и при целулозата. Управителите на фирми прогнозираха, че през следващите няколко години предлагането на каламитетна дървесина ще доведе до по-ниски цени и неконкурентоспособност на българските фирми на европейския пазар. Като рисков беше отбелязан и сривът в търсенето на дървесина в Турция и Русия, където българските фирми имат завоюван пазар.

Решение на трудностите представителите на фирмите виждат в стимулиране на бранша от държавата чрез структурните фондове на ЕС, аналогично на подпомагането на земеделските производители чрез ДФ „Земеделие“, и в създаването на условия за инвестиции в нова техника, с която ще се добива по-евтина дървесина. Като друга мярка беше посочено изграждането на допълнителна горскотранспортна мрежа за намаляване на разходите за подвоза и облекчаване на транспортирането и работата при зимни условия.

Според работещите в бранша продажните цени са твърде високи за ситуацията в страната и фирмите нямат икономически интерес да участват в търговете, влошените условия в сектора се нуждаят от сериозни промени, включително в нормативната база. Беше изказано мнение, че ако държавата не коригира цените, големите фирми ще започнат да купуват дървесина от Румъния, защото съкращаване на персонал е невъзможно - фирмите отдавна имат трудности в намирането на хора, които да работят в горите.

Представителите на дърводобивните фирми бяха едн-

нодушни, че дърводобивът в страната е нерентабилен поради липса на техника, кадри и разпокъсаност на горските територии - държавна собственост. Беше предложено цените на добива да бъдат завишени чрез повишаване на производителността на работа в горите посредством сключване на дългосрочни договори за минимум 7 години и закупуването на нова техника.

По време на срещата в СЗДП - Враца, ръководството на предприятието оповести данни, според които цената на дървесината през последните три години се е увеличила с 2-3 % за дребноразмерната дървесина и с 5-6 % за едрата дървесина, което е резултат от наддаванията по време на предходни процедури.

Инж. Веселин Нинов - директор на СИДП - Шумен, обясни по време на консултациите в Предприятието, че общият обем на дългосрочните договори със заводите през 2020 г. ще бъде по-малък и допълни, че на трудни обекти цената „на корен“ ще бъде занижена, а цената на добив - завишена, според условията за работа в конкретния обект.

Инж. Тодор Бонев - заместник-директор на СИДП - Габрово, напомни по време на провешите се срещи, че повече от 50 % от добитата дървесина на територията на Предприятието е от недържавни гори, и посочи, че всички директори на териториални поделения са оправомощени да провеждат процедури за ползване на дървесина, съответно и да определят начални цени, и допълни, че в предстоящия за изготвяне финансов план не са поставени ограничения за цени и печалба. Присъстващите се съгласиха с решението да се проведат срещи на регионално ниво между директорите на териториалните поделения и представителите на фирмите, ползватели на дървесина.

В края на консултациите участниците се обединиха около становището, че е нужно МЗХГ да направи по-стъпки дърводобивните и дървопреработвателните фирми и предприятия да имат право да кандигатстват за закупуване на техника за добив и преработка на дървесина по европейски програми.

Сред приетите предложения в различните държавни горски предприятия се откриха следните становища:

- да се намалят продажните цени на дървесината за преработка съобразно тенденциите на пазара;

- цените за дърводобива да се завишат, като се определят след реално ценообразуване и се сметнат всички разходи, включително и нужните за изграждане на извозните пътища;

- да се уеднаквят критериите при оценяване на повредената дървесина от биотични и абиотични фактори;

- да се промени Наредбата за сечите в посока увеличаване на интензивността, което да доведе до възможност за извършване на механизирани дърводобив;

- да се увеличат разходите за изграждане на инфраструктура в горите за подобряване на превоза на дървесина;

- обектите да се комплектуват по басейни, за да се намалят разходите за транспорт на техника и работници;

- държавните горски предприятия да формират и предложат нови обекти за сключване на дългосрочни договори за добив и продажба на дървесина.

Женя СТОИЛОВА

МЗХГ изготвя план за предотвратяване на разпространението на АЧС през 2020 година

На 18 и 19 декември м.г. Министерството на земеделието, храните и горите организира конференция на тема „Африканска чума по свинете - изводи, поуки и бъдещи действия“ във връзка с подготвяния План за превенция, управление при кризи и предотвратяване на разпространението на африканската чума по свинете в България през 2020 година. Участие в събитието взеха експерти от Българската агенция по безопасност на храните, Центъра за оценка на риска по хранителната верига и други институции, имащи отношение по прилагането на Плана, както и представители на научните среди и браншовите организации в сектора. Планът ще включва конкретни мерки за борба с болестта, срокове за изпълнението им от отговорните институции и разпределение на дейностите между отделни държавни структури. Ще описва подробно организацията за оповестяване, информирание, реагиране и управление на силите и средствата на органите на изпълнителната власт при превенцията. Важна част от него са и процедурите с конкретни задачи и срокове към повече от 10 институции, които ще поддържат постоянна връзка за координационни действия - Министерството на земеделието, храните и горите (Българска агенция по безопасност на храните, Изпълнителна агенция по горите, Център за оценка на риска по хранителната верига), Министерството на вътрешните работи (Главни дирекции „Национална полиция“,

„Пожарна безопасност и защита на населението“, „Гранична полиция“), Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“), Министерството на околната среда и водите (национални паркове, регионални инспекции по околната среда и водите, басьонни дирекции), Министерството на регионалното развитие и благоустройството (Агенция „Пътна инфраструктура“), Министерството на здравеопазването (регионални здравни инспекции), Министерството на финансите (Агенция „Митници“), Министерството на туризма, областните управители, асоциациите от свиневъдния отрасъл, Българският ветеринарен съюз, Националното сдружение на общините, ловно-рибарските сдружения и Националният статистически институт.

Планът за 2020 г. включва и провеждане на мащабна информационна кампания. По Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. тече прием на проектни предложения по подмярка 1.1. „Професионално обучение и придобиване на умения“ за повишаване на знанията и уменията на земеделските и горските стопани, както и заетите лица в стопанствата им. По нея могат да кандидатстват висши училища, научни институти и Българската агенция по безопасност на храните. Процедурата е за провеждане на курсове и семинари, свързани с предотвратяване и преодоляване на

усложнена епизоотична обстановка, включително и подобряване на биосигурността в стопанството.

След констатираните слабости при прилагането на мерките срещу АЧС през 2019 г. МЗХГ инициира промени в нормативната уредба за облекчаване на режима за регистрация на обектите за отглеждане на животни за лични нужди, подобряване на ветеринарномедицинското обслужване и завишаване на мерките за биосигурност в обектите.

По време на конференцията бе изтъкната необходимостта от качествено и регулярно ветеринарномедицинско обслужване на всички животни на територията на страната за ранно откриване на заболяването. Предвижда се по-добра координация между БАБХ и Българския ветеринарен съюз, която включва изпълнението на мерките от двете страни в случай на епизоотия.

Сред другите важни приоритети са осигуряване, организиране и провеждане на постоянен лабораторен контрол при домашни и диви свине за ранно диагностициране и извършване на надзор за разпространение на болестта.

Засиленият граничен контрол на движение на живи животни и личен багаж на пътниците, пристигащи в България или транзитно преминаващи през територията на страната, ще продължи и занапред.

След като Планът бъде изготвен, ще бъде утвърден от Централния епизоотичен съвет.

Започна акредитиране на българския стандарт за сертифициране по PEFC

На 4 декември м.г. в Министерството на земеделието, храните и горите се проведе среща на ръководството на Изпълнителната агенция по горите с представители на Международната неправителствена организация с нестопанска цел PEFC, на която беше обявено, че е започнал процесът на акредитиране на българския стандарт за сертифициране по PEFC. Мероприятието беше иницирано от Петер Латхам - председател на Съвета на PEFC, за да бъдат представени стандартът за сер-

тифициране на горите и възможностите за бъдещо сътрудничество.

В срещата участваха инж. Мирослав Маринов - изпълнителен директор на ИАГ, доц. д-р Георги Костов - съветник на министъра на земеделието, храните и горите, д-р инж. Ценко Ценов - зам. изпълнителен директор на ИАГ, инж. Елена Величкова - държавен експерт в МЗХГ, д-р инж. Кирил Ташев и инж. Николета Динева - главни експерти в ИАГ, инж. Антоний Стефанов - председател на Съвета за устой-

чиво управление и сертификация на горите в България, и представители на PEFC. Международната неправителствена организация помага при разработването на националните стандарти за сертифициране на гори, които насърчават устойчивото им управление, гарантирайки икономическата им рентабилност и специфичните им социални и екологични функции. До момента по PEFC системата са сертифицирани повече от 300 милиона хектара в 45 страни от целия свят.

Кампанията „Посади надежда“ събра 35 000 лева

Министерството на земеделието, храните и горите за трета година проведе благотворителна кампания с продажбата на живи елхи под надслов „Посади надежда“. Кампанията беше в партньорство с Фондация „Искам бебе“ и имаше за цел да подпомогне семейства с репродуктивни проблеми. Продажбата на живи елхички започна на 9 декември м.г. и продължи до 23 декември. По 5 лв. от продажбата на всяка елхичка, пре-

доставена от държавните горски предприятия, бяха дарени за каузата.

Бяха продадени 6910 живи елхички, а събраните средства достигнаха близо 35 000 лв., с които ще бъдат подпомогнати 7 двойки, избрани на случаен принцип, чиито „ин витро“ процедури не се покриват от държавния Център за асистирана репродукция. В кампанията през 2015 г. Министерството събра 15 000 лв. от продажбата на колед-

ни елхи. Инициативата беше в подкрепа на Сдружение „Аутизъм днес“, което използва средствата за специализирано обучение на над 470 души в световно признати терапевтични практики за работа с деца с аутизъм. През 2016 г. средствата бяха дарени за лечението на петгодишно момиченце, което се нуждаеше от скъпи животоспасяващи интервенции в Германия.

Пресцентър МЗХГ

ПРИРОДНАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ - ВЪЗМОЖНОСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ

На 31 ноември м.г. успешно приключи проект „Водачи в защитените територии на България“, разработен в партньорство между български и немски организации и финансиран от Германската федерална фондация за околна среда DBU (Deutsche Bundesstiftung Umwelt). Бодещ партньор от немска страна бе „Terolog“ GmbH, в сътрудничество с „BTE“, „Tourism and Regional Consulting“, а от българска страна партньори бяха ДПП „Рилски манастир“ - гр. Рила, и Пиринският туристически форум. Проектът стартира на 17 януари 2018 година. Популяризирането на защитените територии в България, както и повишаването на „видимостта“ им пред пешеходните туристи бяха сред основните му цели.

Защитените територии в България са гръбнакът на опазването на уникалните европейски ландшафти, които имат все по-голямо значение за развитието на природоориентиран туризъм, особено пешеходния. Защитените територии са атрактивни дестинации за туроператорите, които им носят приходи, но самите те не участват в разпределянето на паричните ползи, които туризмът може да донесе в даден район. Често туристите не осъзнават, че пребивават в защитена територия. Ето защо една от основните задачи на Проекта бе да подобри тази ситуация както за туристите, така и за защитените територии чрез прилагането на съвременни системи за интерпретация и водачество, които създават възможност за приходи за защитената територия, като оползотворяват специализираните познания и умения на служителите на природни и национални паркове, желязци и можещи да работят като водачи-интерпретатори паралелно на изпълнението на регулярните си задължения.

В продължение на Проекта бяха формулирани и няколко подцели: квалификация на персонала на защитени територии в природни интерпретатори (природни водачи) за индивидуални и групови туристи; квалификация на млади хора в региона като съпровождащи преводачи за създаване на тандемни екипи за интерпретативни турове с водачи; разработване и тестване на специализирана, международно ориентирана интернет платформа, изпълняваща функциите на посредническа агенция между водачите и (по-специално немските) туристи (платформата няма да работи като туроператор, а като маркетингово средство за лична комуникация).

За участие в пилотния проект бяха подбрани общо 11 представители от Природните паркове „Рилски манастир“, „Беласица“, „Витоша“ и „Врачански Балкан“, както и от Национален парк „Центра-

лен Балкан“. Те преминаха програма от две петдневни обучения и едно допълнително тридневно по специализиран английски език в Посетителския център на Природен парк „Рилски манастир“.

Бъдещите водачи бяха подготвени да разработват собствени програми за пешеходен туризъм, участваха в практически сесии в горите на Рила, запознаха се с българското туристическо законодателство и неговото отражение върху разработването на турове в българските паркове, получиха практически съвети.

Обучението приключи с теоретичен и практически изпит за водачите, проведен от немския екип. Всички преминаха успешно двата изпита и получиха специални сертификати от немските партньори на малка церемония в Посетителския център.

През есента на 2019 г. се проведе двуседмичен оценителен тест-тур с екип от трима туристически експерти от Германия, който извърши задълбочена оценка на всеки разработен интерпретативен маршрут на място чрез наблюдения на участниците. Целта бе да се провери дали обиколките на сертифицираните водачи се провеждат по съгласуваните стандарти, както и да се установи дали е възможно да се организира двуседмична туристическа обиколка, свързваща Природните паркове „Витоша“, „Врачански Балкан“, „Беласица“, „Рила“ и Националния парк „Централен Балкан“. Всички обиколки бяха проведени много професионално, с ангажираност към благополучието на посетителите и високи стандарти в образователните и интерпретационните елементи.

По време на изпълнението на Проекта бяха разработени редица маркетингови дейности, които да подкрепят водачите по възможно най-ефективен начин. Разработена е рекламна брошура за всяка от предложените туристически дестинации. Всички маршрути и техните водачи са представени в печатното издание на пътеводител, който ще се разпространява от парковите дирекции. Заснети са рекламни клипове, които са качени в интернет, създадени са профили на Проекта в социалните медии, които целят да привлекат и най-младите потребители.

Всички разработени от участниците в пилотния проект турове вече се предлагат на базираната в Германия интернет платформа www.naturerlebnis-bulgarien.de или www.nature-experience-bulgaria.com, както и на интернет страниците на природните паркове.

Райна ПАШОВА
гл. експерт в ДПП „Рилски манастир“

100 години от рождението на инж. Найден ТОДОРОВ

ната, включващи 45 дървообработващи предприятия и 176 горски стопанства, разположени в цялата страна, предприятия за съвместен дърводобив в Коми АССР, 4 завода за ремонт и производство на горска техника, дейностите по дърводобива и дървопласмента, Института по дървообработване и „Леспромпроект“. От 1974 до 1984 г. инж. Тодоров е заместник-министър на горите и горската промишленост с ресор дървообработването, производството на мебели и целулозно-хартиената промишленост.

Инж. Найден Тодоров е един от изявените български специалисти и ръководители в дървообработващата промишленост през втората половина на XX век. Емблематична личност в горския сектор, с впечатляваща професионална активност и компетентност, той е познат с делата си не само у нас, но и извън пределите на страната. Роден е през 1919 г. в махала Бърдо на с. Калотина. Завършва Държавното средно техническо училище, отдел „Лесовъден“ в София. През 1940 г. се дипломира в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Взема участие в антифашистката борба и Отечествена война.

Дълга и богата - близо четири десетилетия (1946-1984), е историята на професионалния му път. През 1946 г. той е лесничей в Държавното Черногорско стопанство (община Батак). От 1947 до 1952 г. е директор последователно на дърворезните предприятия в местностите Беглика и Тешел, на дървообработващото предприятие „Тича“ - Долни Чифлик.

През 1952 г. постъпва в Държавното индустриално обединение (ДИО) „Дървопреработваща индустрия“ - София, където до 1959 г. оглавява отдел „Енергомеханичен“, като през 1955-1956 г. е главен проектант и ръководител на българските специалисти, построили дървообработващото предприятие в Пхенян, Северна Корея. Главен инженер в Министерството на строителните материали и Комитета по промишлеността, отговарящ за дървообработването, е през 1959-1962 г. и на същата длъжност работи през 1962-1964 г. в Комитета по горите и горската промишленост.

През 1964 г. е назначен за генерален директор на Държавното стопанско обединение (ДСО) „Стара планина“, което оглавява до 1974 година. Пример за мащабите, разнообразието и сложността на дейностите, за които инж. Тодоров отговаря и които ръководи, е периодът 1970-1974 г., когато той и заместник генералните директори на ДСО - инженерите Христо Вьовски, Лазар Пандев, Георги Раков и Дойчин Дойчинов, ръководят 19 горскопромишлени комби-

През 60-те и 70-те години на XX в. е представител на България в Комитета по дървените материали на Европейската икономическа комисия на ООН (Женева). През 1975 г. ръководи българската делегация на световната конференция за дървесни плочи, организирана от ООН в Делхи, Индия.

Големи са заслугите на инж. Тодоров за модернизирането и преминаването на дървообработването от дребнопромишлено и занаятчийско към съвременно индустриално производство, изграждането на нови предприятия на високотехнологично ниво и обогатяването на продуктовата структура и комплексното използване на дървесната суровина.

Найден Тодоров подкрепя инициативата на акад. Мако Даков за организирането на съвместен дърводобив на територията на Автономната република Коми. Участва в подбора и изпращането на подходящи специалисти и работници през 1968-1969 г., подготвя българските предприятия за приемането и ефективното използване на добитата дървесина от Коми.

Найден Тодоров утвърждава свой стил на работа, който включва и постоянен пряк контакт с хората, за които отговаря. Активно работи за израстването и реализирането на младите специалисти.

Непрестанно усъвършенства знанията си, следи за състоянието и тенденциите в развитието на горското стопанство и горската промишленост в световен мащаб. Установява контакти с видни чуждестранни учени и ръководители, спечелвайки ги и за приятели на България. Обогатява познанията си от проведените специализации и командировки в страните от Европа, Азия и Америка.

Високо са оценени неговите заслуги и принос за развитието на горския сектор - удостоен е със званието „Заслужил деятел на дървообработването“, носител е на ордените „Народна република България“ - I ст., „Народен орден на труда“ - златен и сребърен, и други високи държавни отличия.

Инж. Кирил ПЪРВАНОВ

IN MEMORIAM

На 12 декември м.г. почина д-р инж. Иван Иванов.

Роден е на 03.08.1935 г. в с. Обигум, Благоевградска област.

През 1961 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, и в продължение на година работи в ГС „Беслет“. От 1962 г. започва работа в Нормативно-изследователско бюро - Веллингтон, към Министерството на труда и работната заплата. От 1965 до 1995 г. е преподавател

в Техникума по горско стопанство „Христо Ботев“ - Веллингтон. През 1972 г. защитава докторат по селекция и генетика в Института за гората - БАН.

В периода 1971-1973 г. работи като проектант в Алжир, а през 1976-1977 г. е преподавател по горски технически

дисциплини в лицей в Казабланка, Мароко.

През 1987-1994 г. преподава екология, лечебни свойства на растенията и групи университетски дисциплини в Алжир. С помощта на 30 изследователи проучва множество растения от Северна Африка и България, което става причина и за написването на енциклопедията „Лечебните свойства на растенията“, претърпяла две издания (2007, 2018). Д-р инж. Иван Иванов е рецензент и автор на учебници за Лесотехническият университет.

Пенсионира се през 1995 година.

През 2011 г. е награден със значка „Златна книга“, а през 2013 г. е удостоен със златна монета „Писменост“ от Съвета на европейската научна и културна общност.

В продължение на 10 години е зам.-председател на Дружеството на лесовъдните ветерани от Пазарджикския регион. Член на УС на Съюза на лесовъдните в България.

Поклон пред светлата му памет!

Петвековен дъб от Ново село е „Дърво с корен 2019“

На 16 декември м.г. в Полския институт в София бяха обявени победителите в тазгодишното десето юбилейно издание на конкурса „Дърво с корен 2019“. В онлайн гласуването най-голяма подкрепа получи 500-годишен дъб от Великотърновското Ново село, който с убедителна преднина спечели първото място и стана носител на титлата.

Достолепният дъб в центъра на селото е мъчалив свидетел на създаването му през 1750 г. на място, където някога са съществували гъста дъбова гора и блата. Номиницията е подадена от Дарина Арнаудова-Горчаква - журналист в БНР, заедно с фрагмент от предаване, излъчено преди 8 години по програма „Христо Ботев“, посветено на с. Ново село.

През 2010 г., при честване на годишнина от основаването на селището, жителите засаждат до старото дърво млад дъб от жълд на вековното дърво с идеята двете да вплетат корените си и докато „старецът“ е още жив и помни, да предаде историята на Ново село на младото дръвче.

В категория „Вековните дървета говорят“

победител стана източен чинар, на повече от 500 години, растящ в кв. „Косова махала“ в гр. Гоце Делчев. Дървото е най-голямото и най-старото в града, една от емблемите му. Сред жителите е известно като Бей чинар - име, дадено му от старите неврокопчани заради стоящия някога в близост до него конак на Рифат бей. Историята е изпратена от Невсе Арнауд от Благоевград, която с номинацията си за втори път печели приз в тази категория на конкурса.

В категория „Млад природолюбител“ журито отличи седмокласника Михаил Костадинов от Севлиево. През 2016 г. по време на Седмичката на гората Михаил засажда заедно с близките си, класната си ръководителка и съучениците си 30 черничев дръвчета в парк „Черничките“. Идеята му е подкрепена и от Община Севлиево, чийто кмет - д-р Иван Иванов, също взима участие в акцията. Днес, 3 години по-късно, всички граждани се радват на младата горичка в източната част на града.

Журито връчи на Димо Троянчев от Пазарджик специална награда за изпратената от

Петвековният дъб от с. Ново село

него номинация за 200-годишен обикновен орех в м. Юрта, край с. Карабунар, община Септември. По негова инициатива и със съдействието на кмета на селото Иван Каме-нарски миналата година орехът е бил регистриран и обявен за защитено дърво по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

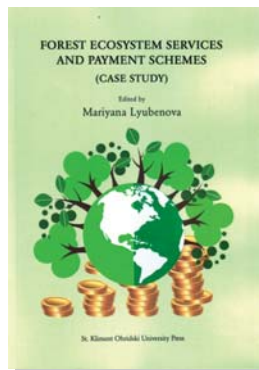
Дъбът в Ново село, спечелил титлата „Дърво с корен 2019“, ще бъде посетен за експертен оглед от арбористи, които ще направят препоръки за мерки за подобряване на състоянието му. Вековното дърво ще представи страната ни тази година в международния конкурс „Европейско дърво на годината 2020“, в който ще участват представители на 17 държави. Гласуването ще се проведе през февруари 2020 г. на www.treeoftheyear.org.

Фондация „ЕкоОбщност“

Победителите в конкурса „Дърво с корен 2019“

Нови книги

Марияна Любенова, Йордан Петров, Радослав Радев, Лиляна Кеса, Абдел Ал Табаха, Александър Шикаланов, Грегори Валатин и Рик де Врее. *Forest Ecosystem Services and Payment Schemes (Case Study)*, Издателство на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, 2019 г., 131 стр.

Книгата е посветена на оценяването на предоставяните от екосистемите услуги и ползи и заплащането им. Описан е специфичен случай с ползащитни горски пояси и възможностите за допълнителни ползи с вклю-

чен набор от материални, регулиращи, поддържащи и културни услуги. Разгледани са съществуващият опит и изследванията във връзка със създаването, стопанисването и експлоатацията на ползащитните горски пояси при сух континентален климат в България (Южна Добруджа), частично в Сърбия и Йордания. Разработена е платформа за анализ на схеми за плащания за екосистемните услуги, достъпна на <http://dev-elliott.virttech-bg.com/review/>. Предложен е нов алгоритъм за изчисляването на ефикасността на разходите на една от екосистемните услуги, предлагани от гората - поддържането на качеството на водата.

В книгата са публикувани част от резултатите, получени при реализирането на COST акцията „Payments for Ecosystem Services (Forests for Water)“, 2016-2020, и дъщерния български проект DCOST 1/30/20.12.2017.

Wood-Mizer представя иновативен сдвоен банциг за листене HR 250

Сдвоеният хоризонтален банциг HR 250 може да направи един или два ряза при едно преминаване за листене на призми и дъски

Новата конфигурация на главата прави тази машина компактна и лесна за интегриране в съществуващите режещи линии в ограничено пространство. Доставка се на един палет и може да бъде инсталирана в рамките на няколко часа.

Повечето предимства на новия дизайн идват от иновативни системи от водещи колела без ремъци за опъване на лентата и стабилно осигуряване на материала по време на рязане.

Горните и долните водещи колела се задвижват от два отделни 15-киловатова електрически двигател. HR 250 разполага със 710 мм динамично балансиран стоманени колела без ремъци, които позволяват използването на банцигови ленти с широчина 32 мм и 35 милиметра. Като опция се предлагат и по-широки водещи колела за банцигови ленти - от 38 мм и 50 милиметра. В допълнение транспортният с гумена лента придвижва призмите и дъските през лентите с променлива скорост на подаване от 5 до 25 м/минута. HR 250 осигурява ненадмината гъвкавост, като позволява бързо реагиране на нуждите на пазара, обработвайки отлично мека и твърда дървесина, и увеличава производителността.

Автоматичната система за опъване на лентата непрекъснато измерва и поддържа оптимално напрежение по време на рязане за по-дълъг живот на лентата и спира машината незабавно, ако тя е скъсана, като гарантира, че няма повече повреди върху машината и дървения материал.

Точността на рязане се осигурява от компютърно

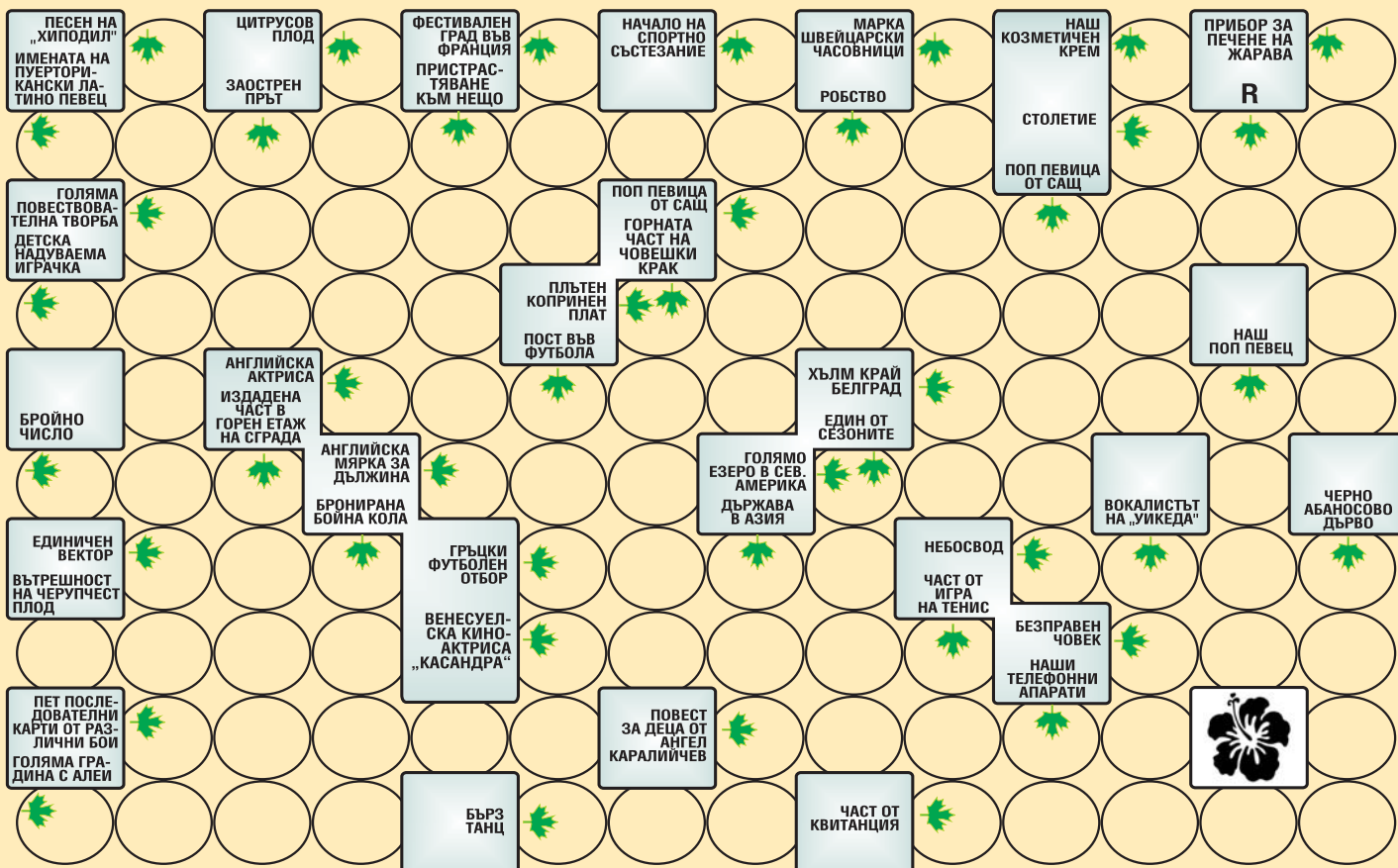
устройство, което бързо позиционира всяка лента поотделно при задаване на дебелина на ряза. Допълнителна точност на рязане се осигурява от задвижваните притискащи роли, които поддържат материала стабилен върху лентовия транспортър. Адам Кубиак - мениджър продажби на промишлените прогекти на Wood-Mizer, Полша, казва: „От началото на своята история Wood-Mizer произвежда широка гама от листачи, осигуряващи различни нива на производителност. Въз основа на модулния дизайн всеки модел на традиционните хоризонтални листачи на Wood-Mizer - HR 500, HR 700 и HR 1000, има две режещи глави, разположени една над друга. HR 250 е с напълно нов дизайн. Нашите инженери създадоха компактна, многофункционална машина с много иновации, която генерира ползи за производителите както на дървен материал, така и на палети, които ги правят по-конкурентни на пазара“.

Сдвоеният банциг HR 250 със своята конструкция и първокласни компоненти е създаден да издържи на най-тежките условия на работа. HR 250 е сертифициран по CE, с 12 месеца гаранция и следгаранционен сервиз от Wood-Mizer.

За да получите допълнителна информация за сдвоения банциг HR 250 на Wood-Mizer, посетете www.woodmizer.bg и се свържете с местния представител на Wood-Mizer - „Екотехпродукт“ ООД.

„Екотехпродукт“ ООД
София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ №38
тел./факс: 02 979 17 10
мобилен тел.: +359 899 133 117
office@ecotechproduct.com
www.woodmizer.bg

РЕЧНИК: БРОКАТ, ЕБЕН, ЕНИКАР, ЕРИ, ЕРКЕР, ОРТ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 10/2019:

ВОДОРАВНО: Шу (Елизабет). Кестен. Шер. Анков. Ариас. Иви. Се. Акон. Пор. Оля. Ас. Мура. Динка. Жълт кантарион. Ре. Невен. НЛО. „Очите на бога“.

ОТВЕСНО: Ара. Лешник. Смърч. Секвоя. Улеи. Хероин. Арт. Акне. Шип. Аен. Ра. Инва. „Кар“. Теб. Тези. „Дано“. „Снап“. Ир. Тис. Планина. ТЕЦ. Соя. Кол. Нигер. Канон.

Саморасляци

В къщата на стария горски бай Нено Балканджията се е събрало цялото семейство на вечеря. По-големият му внук рови в телефона си и по едно време се обръща към родителите си:

- Как му виказах на онова приложение, дето оправя прарописните грешки?

- Основно образование! - отговаря бай Нено.

Докато бай Нено пие вода, внукът му започва настойчиво да го дърпа, за да привлече вниманието му. Нено се обръща укорително към момчето:

- Когато човек пие вода, и змия не го закача!

Замисля се и добавя:

- Не е така обаче, когато пие ракия... Тогава змията седи до него и цяла вечер мрънка!

Бай Нено отишъл да види свой по-възрастен роднина, който лежи болен на смъртен одър. Събрала се е цялата рода и „чака“... По едно време бабата казва:

- Да му дадем да си пийне малко прясно мляко, преди да умре...

- Какво мляко! - обадил се бай Нено. - По-добре да му дадем малко ракийка да си глътне човекът!

Едни търчат за мляко, други дият ракия. При на-

стъпването объркване сипват и млякото, и ракията в една чаша. Дават на дядото, той отпива, ококорва се и казва:

- Да пазите тая коза!

Бай Нено отива с жена си на екскурзия. Автобусът спира за почивка. На тръгване шофьорът пита:

- Някой липсва ли?

Никой не се обаждат и автобусът потегля. След известно време бай Нено се приближава до шофьора и му казва:

- Жена ми я няма...

- Нали питах дали някой липсва! - казва ядосан шофьорът.

- Ама на мен не ми липсва, само казвам, че я няма - отговаря бай Нено.

Питат бай Нено:

- Вярно ли е, че си се развел с жена си?

- Вярно!

- А вярно ли е, че си се оженил за балдъзата?

- И това е вярно!

- Защо бе, човек?!

- Ами, тъкмо бях свикнал с тъщата...

Високо застани

Дали ще ги погледнеш отголу, дали ще се изкачиш на най-високата им точка, Белоградчишките скали са внушително творение по нашите земи. Творение на природата. А тя винаги е ненадминат майстор. Скалните форми, застинали в южното подножие на Белоградчишкия венец на Западния Предбалкан, са неизменен фон на над 230 млн. години на Белоградчик, селата Боровица, Чифлик, Праужда и Белотинци. Фон и дишане, толкова вечни, толкова обширни, толкова вдъхновяващи. Не можеш да преброиш тези скали за ден, че те са с площ 641.31 ха и са четири отделни групи, а фантастичните им форми носят не само уникални имена, но са и обект на безброй легенди. Между легендите, въображението и истинската история е важно да се намира сърцат екскурзовод. Яблена например е един от тях, съвременен разказвач на истината за Белоградчишките скали. Точно през 2019-та станаха 70 години, откакто те са обявени за „природна забележителност“ на България.

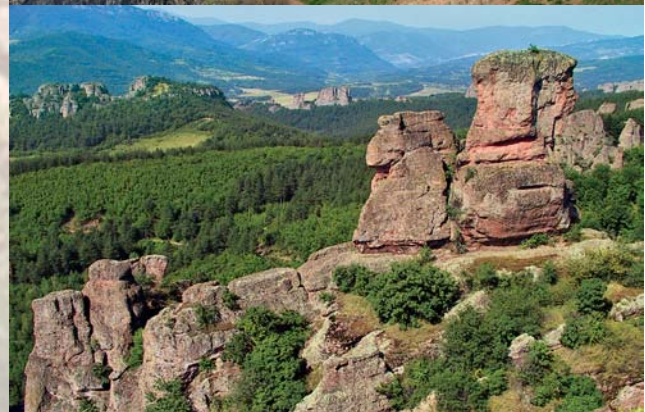
Три основни, разбуждащи въображението, скални форми са на изток, във Фалковската група. На юг от Белоградчик е Централната група от 15 най-забележителни форми - Мадоната, Конникът, Дервишът, Ученичката, Овчарчето, Адам и Ева, Камилата, Монасите и още, и още - безмълвни и в същото време неспиращи своя разказ. Близнаците, Магаза, Борич и Еркунрията са от Збеговската група, а на 4 км от града, ако не си вече препълен от красотата, лежи четвъртата група с Латинската порта и пещерата Лепенишки печ. А пътят за с. Белотинци отвежда и до петата група скални герои.

Калетата, или крепостите, се строят с цел да не бъдат превзети от врага. Днес задължително трябва да ги „превземем“ или по-скоро да ги вземем в сърцето си като обект на гордост и на емоция.

И ако искаш високо, ако искаш развълнувано, ако искаш да си герой от римското, българското, османското и пак българското време, бъди, най-добре сам, в Белоградчишката крепост. Сам, защото най-добре ще усетиш, че уж си на много високо, а природата е по-високо от теб. Уж си изправен, а си коленичил. Уж знаеш всичко за тези „камъни“, а те всеки път ти говорят поновому. Даже слушат с теб музика. Както вече става четири лета на фестивала „Опера на върховете - Белоградчишките скали“. Нависоко остава духът ти, защото е роден в мига на докосването на душата ти до природния творец.

Този път, когато отново съм сред каменните легенди на Белоградчишките скали, духа много силен вятър и скалната форма Кукувица се обажда с характерния си „глас“ на разтревожена птица. Този вятър отнася във вечността от сегашното великоление на фигурите невидими прашинки - една по една. За следващите 230 милиона години.

Светлана БЪНЗАРОВА

С най-добри пожелания за 2020 г. от HUSQVARNA

Без значение каква ефективност Ви е необходима, съществува качествен снегорин Husqvarna, който ще ви свърши работа. Снегорините от серия 100 са едностепенни, подходящи за умерени количества нов сняг, докато машините от серия 200 и 300 са двустепенни, способни да разчистват дори и дълбок и обемист сняг.

СНЕГОРИН HUSQVARNA ST 230P

Husqvarna ST 230P е разработен за домашни потребители, които се нуждаят от високоефективен снегорин да разчистват сняг от големи алеи, пътища и пътеки. Работи независимо от типа на повърхността благодарение на регулируемите стъпала на хлъзгане. Husqvarna ST 230P е предназначен за инцидентно използване във всички зимни условия, 10-30 см. Разполага с ефективна двустепенна система с висок капацитет на хвърляне. Дръжката има регулируема височина за удобно използване. Фрикционен диск, предаване, усилване на волана и много големи гуми гарантират безпроблемна работа. **Характеристики:** нагряваеми ръкохватки, LED фарове и електрически стартер за работа при всякакви климатични условия.

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД

София 1700, ул. "8-ми декември" 13, тел.: 024 666 910

e-mail: info@agroland.eu

www.husqvarna.bg

